

Yerel Yönetimler Perspektifinden Sürdürülebilir Turizm: Batı Karadeniz Bölgesi Örneği

Murat Selim SELVİ^{1*}

Sedat ŞAHİN^{2*}

¹ Düzce Üniversitesi, Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, DÜZCE

² Düzce Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı, DÜZCE

*Sorumlu Yazar

murat.selim.selvi@hotmail.com - sedat_sahin@hotmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı Batı Karadeniz Bölgesi'ndeki Akçakoca, Seben, Amasra ve Safranbolu ilçelerinin Yerel Yönetimlerinin Sürdürülebilir Turizme bakış açılarını belirlemektir. Bu çalışmada yerel yönetimlerin konunun neresinde ve nasıl yer aldıkları, yerel paydaşlarla konu hakkında ne gibi ilişkilerde buldukları temel araştırma problemi durumundadır. Araştırmada Yarı Yapılandırılmış Mülakat Yöntemine uygun açık uçlu sorulardan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada 2 yerel yönetici ile görüşme yapılamamıştır. İlçe bazında elde edilen bulgular birleştirilerek değerlendirilmiş ve betimsel analize tabi tutulmuştur. Açık olmayan bazı olay ve ifadeler üzerinde ek sordaların da yardımıyla derinlemesine gidilerek kısmi içerik analizi de uygulanmıştır. Araştırmada özetle şu sonuçlar elde edilmiştir: Yerel yönetimler kıt kaynaklara rağmen alt-yapı çalışmalarına devam etmektedirler. Koruma-kullanma dengesini gözetken çevreci yeni imar planları hazırlanmıştır. Temizlik, çöp ve geri dönüşüm sorunları önemli ölçüde çözülmüştür. Organik tarımsal ürünlerin yetiştirilmesi özendirilmekte, yerel mimari ve gelenekler yaşatılmaktadır. Buna karşın yatak sayısı az ve nitelikli işgücü sorunu vardır. Tanıtım ve pazarlama sorunu vardır. Yerel toplumun sürekli eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Esnaf ve yiyecek-içecek işletmeleri arasında fiyat-hizmet kalitesi dengesizliği vardır. STK'lar turizmde pek etkili değildir. Diğer yandan araştırma Belediyeler ve Kaymakamlıklarla sınırlandırılmıştır. Bu tür çalışmalar Orta ve Doğu Karadeniz bölgesi için de yapılabilir; hatta Türkiye'nin değişik coğrafyalarında yapılarak sonuçlar karşılaştırılabilir.

Anahtar kelimeler: Sürdürülebilir Turizm, Yerel Yönetimler, Amasra, Akçakoca, Seben, Safranbolu.

Sustainable Tourism: Local Government Perspective The Example of Western Blacksea Region

Abstract

The objective of present research is to designate Sustainable Tourism perspectives of the Local Governments in Western BlackSea districts; Akçakoca, Seben, Amasra and Safranbolu. Main problem of current research revolves around the position local governments occupy and their attitude regarding this matter in addition to the kind of relationships they establish with local shareholders. In this research an interview form with open-ended questions appropriate to Semi-Structured Interview Method has been utilized. 2 local administrators could not be included in the interview. District-based findings have been combined to be evaluated and descriptively analyzed. Partial content analysis has been applied on certain implicit cases and expressions to allow a deeper analysis via additional probes. To sum up, such findings have been obtained from this research: Irrespective of scarce resources, local governments still maintain substructure works. Environmental-friendly construction plans that prioritize protection-use balance have been prepared. Cleaning, waste and recycling issues have been solved to a great extent. Growing organic agricultural products has been incanted, local architecture and traditions have been kept alive. Nonetheless the number of beds is still below expectations and the problem of qualified labor force still exists. The problem related to promotion and marketing is still on the agenda. It is required that local people be continually trained and gained awareness. There exists a disparity between price and service quality amongst shopkeepers and food-beverage companies. NGOs fail to be effective enough on tourism. Despite all these findings, one limitation of this research is that it is restricted to Municipalities and District Governorships. Similar researches can be conducted for Central and Eastern BlackSea Regions as well and even be extended to various geographies in Turkey to allow a comparison amongst different territories.

Key words: Sustainable Tourism, Local Governments, Amasra, Akçakoca, Seben, Safranbolu.

1. GİRİŞ

1983 yılında Birleşmiş Milletler tarafından oluşturulan Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu; 1970'li yılların sonundan itibaren sıkça telaffuz edilen "sürdürülebilir kalkınma" kavramını resmi olarak ilk kez 1987 yayınlanan ve Brundtland Raporu olarak da bilinen "Ortak Geleceğimiz"

adlı raporda uluslararası platformda tartışmaya açmıştır (Torunoğlu 2011). "Sürdürülebilir turizm" kavramı da son yıllarda akademisyenler ve sektördeki uygulayıcıların gündemini yoğun olarak meşgul eden popüler konular arasına girmiştir. Sürdürülebilir turizmle ilgili alan, yazında bazı temel kaynaklar kitap halinde mevcuttur Sürdürülebilir turizm

teorisi ve uygulamaları (2006), turizm ve sürdürülebilirlik (Mowforth ve Munt 2003), turizmde merkezi idareler ve yerel otoriteler (Jeffries, 2001) sürdürülebilir turizm pazarlama yaklaşımı (Middleton ve Rebecca 1998), sürdürülebilir turizm yönetimi (Ivana 2010), kırsal bölgede planlama (Robinson 2008), yerel toplum gelişimi (Richards ve Hall 2002). Bunların yanında sürdürülebilir turizmin farklı yönlerini inceleyen pek çok makale editörlerce düzenlenerek kitap haline getirilmiştir (Gössling vd., 2009; Bramwell 2004; Richards Hall 2002). Konuyla ilgili olarak bazı önemli makaleler şu şekilde sıralanabilir: Kırsal destinasyonlarda sürdürülebilir turizm gelişimi sürecinde yerel mimarinin korunması (Ertuğral vd. 2002), kültürel miras (Çetin 2010), kültür turizmi (Clarke 2010; Hughes 1995), yerel toplum ve doğal kaynaklar arasındaki denge (Buckley, 2010), girişimcilik (Lordkipanidze 2005), temiz teknoloji kullanımı ve temiz üretim (Lee 2001; Fitzgerald 2005; Budeanu 2005), alternatifler geliştirme (Sanagustin vd. 2011), kontrol ve izleme sistemi, özel koruma ve güvenlik (Prashyanusorn, 2010) diğer önemli konuları oluşturmaktadır.

Küresel ısınmayla birlikte ekolojik dengenin bozulması, toplumların sahip olduğu doğal değerlerin yok olmaya başlaması, bunun yanında doğal, tarihi, sosyal ve kültürel turizm değerlerinin korunamadan kullanılması gibi nedenler turizmde gelişmenin “sürdürülebilir” nitelik kazanmasını zorunlu kılmaktadır. Turizmde sürdürülebilirliğin sağlanması uluslararası turizm pazarında rekabette üstünlük sağlama aracı ve bir zorunluluktur. Bugün pek çok ülke sürdürülebilir turizm kavramının önemini (Tao, 2009) toplumun tüm katmanlarına yaymak ve benimsetmek için yoğun çaba harcamaktadır. Bu konuda yerel oyuncular önemli rol modeller oluşturmaktadırlar. Yerel Yönetimler turistik destinasyonlarda sürdürülebilir turizm gelişim sürecinde karar alma ve uygulamacıları olarak, yerel paydaşlar arasında en etkin oyuncular (Godfrey 1998; Durgun 2006; Uslu ve Kiper 2006).

Yerel yönetimlerin yasayla kendilerine verilmiş turizm yönelik ve turizmle ilgili pek çok görev ve sorumlulukları vardır. Bu görevler alt ve üstyapı tesisinden genel temizlik hizmetlerine kadar çeşitlilik göstermektedir. Ancak bazı nedenlerden dolayı turizm belediyelerinde birtakım çabalar gösterilse de turizm endüstrisi pek ilerleyememektedir. Bu araştırmada turizmde söz sahibi olma yolunda yıllardır çaba gösteren Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan ve bölgeyi temsil ettiğine inanılan dört turistik küçük ilçenin yerel yönetimlerinin sürdürülebilir turizmde nerede nasıl yer aldıkları araştırılmaktadır. Bu çerçevede yerel yönetimlerin turizmde sürdürülebilirliğin sağlanmasında neler yaptıkları, bu konsepti nasıl gördükleri ve değerlendirdikleri, yerel paydaşlarla bu anlamda nasıl bir ilişki içinde olduklarına ilişkin tüm deneyimleri sorgulanmaktadır. Yarı Yapılandırılmış Mülakat Yöntemine uygun açık uçlu soruların sistematik olarak düzenlendiği bir görüşme formu hazırlanmış ve çok önceden alınan randevu üzerine belirtilen tarihlerde görüşmeler yapılmıştır. Araştırmada bir Belediye Başkanı ve bir Kaymakam ile görüşme yapma imkânı olmamıştır. Görüşme formundaki bazı bilgiler ise faks ve e-posta olarak sonradan gönderilmiştir. İlçe bazında elde edilen bilgiler birleştirilerek yorumlanmıştır. Belediye ve Kaymakamlıklardan elde

edilen veriler arasında bazen mikro düzeyde farklılıklar olsa da makro düzeyde bir tutarlılık gözlenmiştir. Tüm veriler görüşme formunda üzerinde odaklanılması gereken alt başlık ve problemlere göre sistematik olarak betimsel analize tabi tutulmuştur. Pek anlaşılamayan ve eksik kalan bazı veriler üzerinde ek sondalar yardımıyla derinlemesine soru-cevap kısmı ayrıntılı olarak yapılmış ve dolayısıyla kısmi içerik analizi de yapılmıştır. Sosyal bilimlerde her olay kendi ortamında gerçekleştiği için elde edilen sonuçlar dört ilçe yerel yönetimleri için geçerlidir. Ancak Batı Karadeniz Bölgesi için bir genelleme yapma imkânı doğmaktadır. Araştırmada elde edilen bulguların nasıl bir süreçten geçtiği açıkça belirtilmiştir. Sonuçlar bazı yöneticilerle paylaşılmıştır. Belirtilen bu hususlar araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliği konusunda önemli ipuçları vermektedir.

Araştırma sonucunda özetle şu sonuçlar ortaya çıkmıştır: Özellikle Belediyelerde sürdürülebilir turizm konusunda sınırlı kaynaklara rağmen önemli alt-yapı çalışmalar yapılmakta ve devam etmektedir. Her türlü özel girişimin öne çıkması. Konaklama ve yeme-içme hizmetleri için gerekli yardımlar yapılmaktadır. Belediyeler kaynakları ölçüsünde turizm değerlerine ilişkin koruma-kullanma dengesini gözeterek, yatırımlar yapmakta ve çevreci yeni imar planlarını devreye sokmaktadırlar. Tanıtım pek yeterli değildir. Seyahat acenteleri ve tur operatörleri ile gerekli ortak çalışmalar oldukça yetersizdir. İlçelere sezon dışında gelenler; özel araçlarıyla daha kısa süreli, genelde dinlenme ve yeme-içme amaçlı eğitim ve gelir seviyesi yüksek olan kişilerden oluşmaktadır. Yerel yönetimlerin yazın artan nüfus yoğunluğu nedeniyle kaynak sıkıntısı ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Fiyat-hizmet kalitesi dengesizliği mevcuttur. Yerel toplumun sürekli olarak turizmde bilinçlenmesi ve eğitilmesi gerekmektedir. STK'lar istenilen düzeyde turizmde etkili olamamaktadırlar. Üniversite ile ortak proje geliştirme gibi çalışmalar ve işbirliği zayıf kalmaktadır. Bu sonuçlar görüşme yapılan dört ilçenin yerel yönetimleri için geçerlidir. Ancak diğer ilçeler ile birçok yönden benzer özellikler gösterdiği için, bu sonuçlar Batı Karadeniz Bölgesi için genelleme yapma imkânı vermektedir.

2. SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZMDE YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ

Kırsal turizm gelişimini önemli ölçüde destekleyen unsurlardan biri de “sürdürülebilir turizm” kavramı ve uygulamalarıdır. Timur ve Getz'e (2002) göre sürdürülebilir turizm belli bir bölgede turizmden elde edilen yararlar ile gelecekte elde edilecek muhtemel fırsatlar arasında denge kurmak; uzun vadeli olarak katılımlı çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik bakımdan entegre olmuş bir turizm gelişimi anlamına gelmektedir. Dünya Turizm Örgütü'ne (2004) göre Sürdürülebilir turizm gelişimi geniş bir katılım ve ortak görüş oluşturmak için güçlü bir siyasi liderliğin yanı sıra ilgili tüm paydaşların katılımını gerektirmektedir. Başarılı sürdürülebilir turizm, sürekli bir süreçtir ve etkilerin sürekli izlenmesini, gerekli önleyici ve/veya gerektiğinde düzeltici tedbirlerin tanıtılmasını gerekli kılmaktadır. Ayrıca sürdürülebilir turizmden turist memnuniyetini en yüksek seviyede tutması ve turistlere anlamlı bir deneyim sağlaması, sürdürülebilirlik konusunda turistleri bilinçlendirmesi ve

aralarında sürdürülebilir turizm uygulamalarını teşvik ederek onları cesaretlendirmesi beklenmektedir (Dünya Turizm Örgütü, 2004).

Yerelyönetimler sürdürülebilir turizm gelişiminde sorumlu turizm anlayışının toplumda yerleşmesini sağlama noktasında da sorumluluk sahibidirler. Cape Town Bildirgesi'nde (2002) Sorumlu turizm daha sorumlu bir şekilde tüketilen turizm şekli olarak belirtilmiş ve şu hususlara vurgu yapılmıştır: Sorumlu turizm;

- Olumsuz sosyal, ekonomik ve çevresel etkileri en aza indiren,
- Yerel halk için büyük ekonomik yararlar üreten ve ev sahibi toplumların refahını arttıran,
- Çalışma koşullarını ve endüstriye erişimi geliştiren,
- Yerel halkın yaşamlarını ve yaşam şanslarını etkileyen kararları içeren,
- Çeşitliliği kucaklayan doğal ve kültürel mirasın korunması için olumlu katkılar yapan,
- Yerel halkla kurulan anlamlı bağlantılar aracılığıyla turistler için daha keyifli deneyimler ve kültürel, sosyal ve çevresel konularda daha fazla anlayış sağlayan,
- Fiziksel engelliler için erişim sağlayan,
- Kültürel açıdan duyarlı, turist ve ev sahipleri arasındaki saygıyı teşvik eden ve yerel gurur ve güveni oluşturan bir turizmdir.

Kırsal turist destinasyonlarının gelişiminde bölgedeki tüm yerel paydaşlara ortak sorumluluklar yüklenmektedir. Turizmi sürdürülebilir kılmada yerel yönetimler yerel paydaşlar arasında en önemli oyuncularından biridir (Godfrey, 1998; Durgun, 2006; Uslu ve Kiper, 2006). Yerel yönetimlerin sürdürülebilir turizme karşı tutumları ve bakış açıları (Godfrey, 1998; Durgun, 2006) yanında uygulamaları (Uslu ve Kiper, 2006) bölgesel kalkınma sürecinde de önemli rol oynamaktadır. Yerel toplumlarda kamuoyunda sürdürülebilir turizm anlayışını oluşturma sürecinde bazı engellerle karşılaşılabilir (Dodds ve Butler, 2009). Hatta belediyelerin sürdürülebilir turizm konusundaki performansını azaltıcı nedenler olabilir (Azaklı ve Özgür, 2004). Ancak turizmde taraf olan paydaşların alacağı sorumluluklarla bu zorluklar aşılabilmektedir (Miller, 2010). Turizmde paydaşlar arasında işbirliği kurmak ve yürütmek bu sürece ciddi katkılar sağlamaktadır. (Ağaoğlu, 1989; Çıracı vd. 2008). Sürdürülebilir turizm etkin bir bölgesel turizm stratejisinin oluşturulup hayata geçirilmesi ile mümkün olabilir. Bölgesel turizm stratejisi ise tüm paydaşların katılımı ile sağlanan ortak sorumluluk anlayışının benimsenmesi ile oluşturulabilir.

Dünya Turizm Örgütü'ne (1999) göre iller, ilçeler, beldeler, köyler, kırsal alanlar ve cazibe merkezlerinden sorumlu yerel otoriteler giderek birçok açıdan turizmin geliştirilmesini ve yönetilmesini içeren yerler haline gelmektedirler. Bu durum yerel yönetimlere daha fazla sorumluluk vermek için birçok ülkede ademi merkeziyete karşı (yerinden yönetim) bir eğilimdir. Bu otoriteler genellikle yerel kalkınma hedeflerine ulaşmak için çaba gösterecekleri üstün yararların neler olduklarını daha iyi bilmektedirler. Ayrıca yerel otoriteler kendi alanlarında turizm planlaması ve gelişim sürecine katılan yerel topluluklar ile turizmi içerisinde barındıran yerel toplumlara verilen önemi de yansıtmaktadırlar.

Gündüz (2004) sürdürülebilir turizm açısından ekolojik, sosyal, kültürel, ekonomik, kurumsal (yönetimsel) ve estetik

iyileştirme politikalarının geliştirilmesi ve bu politikaların hedeflerinin tespit edilmesinin bölgesel turizm planlamasında hayati önem taşıdığını belirtmektedir. Bu noktada yerel yönetimlerin rolü elbette ki yadsınmaz. Çünkü bölgesel turizm politika ve hedefleri belirlemek yerel yönetimlerin görev ve işlevleri arasındadır. Sürdürülebilir turizm gelişiminde politikalar oluşturma (Yasarata vd., 2010) ve planlamalar yapma (Teh ve Cabanban, 2007; Connell, 2009) özellikle turizm belediyelerinin (Ricard Rigall, 2008) bu politika ve planlamaları uygulayabilmesi bölgesel kalkınmada hayati önem taşımaktadır. Çünkü bölgesel perspektiften sürdürülebilir turizmi (Berry ve Ladkin, 1997) değerlendirmek tüm ülke geneline ilişkin ciddi çıkarımlar sağlamaya katkı sağlamaktadır. Jeffries (2001: 246) yerel yönetimlerin arazi kullanım politikası oluşturmak, gelişmeleri ve pazar odaklı kurumsal işletmeleri takip etmek için daha fazla çapraz disiplinli pazarlama yapan ekipler oluşturması gerektiğine işaret etmektedir.

5393 sayılı Belediyeler Yasasının 14 ve 15.maddelerinde ve diğer ilgili mevzuata göre belediyelerin turizmle ilgili görevleri belirtilmiştir. Bu görevler konaklama tesisleri yapmaktan; fuar, sergi, panayır ve festivaller düzenlemeye; müze açmaya kadar oldukça geniş bir yelpazede sıralanabilir. Bu görevlerden bazıları şu şekilde belirtilebilir (bkz. 5393 sayılı Belediye Kanunu, Kabul tarihi: 3.7.2005):

- Belediyeler; imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; meslek ve beceri kazandırma hizmetlerini yapar veya yaptırır (m.14/a).
  - Belediyeler; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir (m14/b).
  - Belediyeler; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletmektir; kaynak sularını işletmek veya işletmektir gibi yetki ve imtiyazlara sahiptir (m.15/e).
  - Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletmektir (m.15/f).
  - Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak. (m.15/g).
  - Toptancı ve perakendeci hâlleri, otobüs terminali, fuar alanı, ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak, işletmek, işletmektir veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek. (m.15/j).
- 5393 sayılı yeni Belediye Kanunu'nun 73. maddesine göre Belediye, kentin gelişimine uygun olarak eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek, konut alanları, sanayi ve ticaret alanları, teknoloji parkları ve sosyal donatılar oluşturmak, deprem riskine karşı tedbirler almak veya kentin tarihî ve kültürel dokusunu korumak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir.

3. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ, AMACI VE ÖNEMİ

Örneklem kapsamında ele alınan Belediye ve Kaymakamlıkların sürdürülebilir turizm konusunda ne tür çalışmalar yaptıkları, bu çalışmaları nasıl sürdürdükleri, bu kapsamda bölge turizmini ve paydaşlarını nasıl değerlendirdikleri temel araştırma sorunsalını oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu araştırmanın amacı Batı Karadeniz Bölgesi'ndeki dört turistik ilçedeki yerel yöneticilerin sürdürülebilir turizm konusundaki çalışmalarının yanı sıra, konunun değişik boyutlarıyla ilgili görüş ve tutumlarını belirlemektir. Özellikle kırsal turizm gelişiminde Belediyeler ve Kaymakamlıklar karar alma ve uygulama mekanizması durumundadırlar. Yerel yönetimlerin turizmde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için kaynaklarını optimum kullanabilmeleri; orta ve uzun vadeli bölgesel politika ve planlama çalışmalarında tüm yerel paydaşlarla birlikte hareket etmeleri uygulama sürecinde muhtemel sorunları önlemede ve çözümünde daha etkili olacaktır. Çünkü yerel halk esnaf, turizm işletmeleri, STK'lar, eğitim kurumları gibi yerel paydaşlar alınan kararlardan doğrudan veya dolaylı olarak etkileneceklerdir. Bu bakımdan bu araştırma Belediye ve Kaymakamların bu konuda yaşadıkları süreçle ilgili bilgi, görgü ve deneyimlerine ilişkin durumu da yansıtmaktadır. Bölgesel anlamda yapılan bu çalışmada ortaya çıkarılan bulgulara ilişkin yapılan analizlerde sürdürülebilir turizm konseptinin kırsal turizm destinasyonlarında nasıl bir süreçte tabi olduğu, hangi hususların kolaylıkla yapılabildiği, hangilerinde zorluklarla karşılaşıldığına ilişkin önemli ipuçları yakalanmıştır.

4. YÖNTEM

Bu çalışma bir "örnek olay incelemesidir" (Durum Çalışması). Batı Karadeniz Bölgesi kırsalındaki turizm bölgelerinde sürdürülebilir turizm konusunda Yerel Yönetimlerin neler yaptıkları, bu konsepti nasıl değerlendirdikleri ve bu işin neresinde nasıl yer aldıklarına ilişkin net bulguların ortada olmaması, bu araştırmanın örnek olay incelemesi modelinde olmasını gerektirmiştir. Araştırma keşifsel niteliklidir. Ayrıca araştırmacıların kişisel gözlem ve yöre hakkındaki bilgi ve deneyimleri de veri analizine eklendiği için kısmen tanımlayıcı bir araştırma özelliğindedir. Araştırma "iç içe geçmiş çoklu durum deseni" türündedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 292). Bu çalışmada ele alınan birden fazla durum ve her bir duruma ilişkin alt zümreler söz konusudur. Araştırmada zümrelerin sürdürülebilir turizm konusunda ne derecede çalıştıkları, konuya nasıl baktıkları, bu konudaki bilgi, görgü ve deneyimleri araştırılmaktadır. Bütün zümrelere ilişkin aynı görüşme formu uygulanmıştır. Dolayısıyla durumlar arasında bir karşılaştırma olanağı da mevcuttur.

Durum 1: Safranbolu

Zümre 1: Belediye Başkanlığı

Zümre 2: Kaymakamlık

Durum 2: Amasra

Zümre 1: Belediye Başkanlığı

Zümre 2: Kaymakamlık

Durum 3: Akçakoca

Zümre 1: Belediye Başkanlığı

Zümre 2: Kaymakamlık

Durum 2: Seben

Zümre 1: Belediye Başkanlığı

Zümre 2: Kaymakamlık

4.1. Örneklem: Bu çalışmada Batı Karadeniz Bölgesini temsil yeteneğine sahip olduğuna inanılan Düzce-Akçakoca ilçesi, Bolu-Seben İlçesi, Bartın-Amasra ilçesi ve Karabük-Safranbolu ilçesi örneklem olarak ele alınmaktadır. Örneklem seçiminde şu hususlar etkili olmuştur: Araştırmacılar Batı Karadeniz Bölgesi'nde uzun süre yaşamakta ve görev yapmaktadırlar. Dolayısıyla bu ilçeler yakından bilinmekte ve izlenmektedir. Bu ilçeler diğerlerine göre daha çok ve önemli turizm potansiyeline sahiptir. Bu ilçeler turizmde sürdürülebilirliğin sağlanması gereken değerlere sahiptirler. Turizm ve seyahat endüstrisinde kendilerini kanıtlamış, ulusal ve uluslararası platformlarda adını duyurmuş, destinasyon olma yolunda belli bir iddia ile yola çıkan ve uğraş veren ilçelerdir. Bu ilçeler araştırmacılara oldukça yakın yerlerdir. Dolayısıyla ulaşım, zaman ve para açısından daha makul düzeyde maliyet oluşturmaktadırlar.

4.2. Veri Toplama Aracı: Verilerin toplanmasında Görüşme Formundan yararlanılmıştır. Görüşme formu Yarı Yapılandırılmış Mülakat Yöntemine uygun olarak hazırlanmıştır. Dört ilçenin Belediye Başkanları ve Kaymakamlarına yönelik temel sorular yanında ilave alt gruplara göre ayrılmış, sistematik olarak hazırlanmış (Weller ve Romney 1988) açık uçlu sorular oluşturulmuştur. Keşifsel araştırmalarda bu yöntemin sıklıkla kullanıldığı belirtilmektedir (Yüksel ve Yüksel, 2004: 154; Daymon ve Holloway, 2005: 171).

Ayrıca ayrıntılı bilgilerin sağlanması için ek sonda soruları da (kim, nerede, ne zaman, nasıldı vb..) görüşme formunda yer almıştır. (bkz. Yüksel ve Yüksel 2004: 159; Yıldırım ve Şimşek, 2008: 132-133). Bu yöntem görüşme için esneklik kazandırmaktadır (Berg, 2001: 70). Gerson ve Horowitz (2002) görüşme yönteminin insanların güdüleri ve algıları yanında deneyim ve eylemlerini açıklamada sistematik bir yöntem sunduğunu ifade etmektedirler. Görüşmeler sırasında görüşme formunda yer almayan başka sorular da gündeme gelmiş ve cevaplar alınmaya çalışılmıştır. Verilerin toplanma sürecinde görüşme ve katılımlı gözlem yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Lodico vd., (2010: 143) nitel araştırmaların gözlem ve görüşme gibi katılımcılarla yakın temas kurmayı gerektiren veri toplama yöntemlerini kapsadığını belirtmektedirler. Nitel araştırmalarda katılımlı gözlem görüşmelerle birlikte sıklıkla kullanılmaktadır (Daymon ve Holloway de 2005: 203). Gerson ve Horowitz (2002) aynı görüşü paylaşarak gözlemlerin destekleyici bilgiler elde etmede yararlı olduğunu belirtmektedirler. Köklü (2011) ise alan çalışmalarında katılımlı gözlemin önemine işaret etmektedir. Katılımlı gözlemler davranışın gerçekleştiği doğal ortamlarda yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 171). Ancak bu araştırmada elde edilen verilerin gözlemden çok görüşmeye dayandığı belirtilmelidir.

4.3. Görüşme Süreci: Görüşmelerden önce görüşmecilerle tek tek randevu alınmış ve görüşme tarihleri belirlenmiştir. Görüşmeler 90dk. ile 100dk. arasında sürmüştür. Görüşme sürelerinin 120 dk'dan fazla 90 dk'dan az olmaması belirtilmektedir (Seidman, 2006: 20). Görüşmeler sırasında elde tutulan notların yanı sıra sesli-kayıt sistemi de kullanılmıştır. Özellikle derinlemesine mülakatlarda sesli kayıt cihazları kullanılmıştır (Oppenheim, 2001: 52). Görüşme kurallarına özen gösterilmeye çalışılmıştır (Görüşme kuralları için bkz. Berg, 2001: 99-100; Seidman, 2006: 78-92).

Görüşme süreciyle ilgili ayrıntılar aşağıda belirtilmektedir. Amasra Belediyesi Özel Kalemi ve Sn. Belediye Başkanı ile daha önceki tarihlerde kurulan temaslar neticesinde alınan randevu üzerine Amasra Belediye'sinde 23/08/2011 Salı günü saat 15:00'da görüşme yapılmıştır. Yine daha önceki temaslar sonucu alınan randevuya istinaden yüz yüze görüşmek üzere Amasra Kaymakamlığı'na gidilmiş ancak görüşme yapılamamıştır. Bunun üzerine görüşme formu Sn. Kaymakam tarafından metin üzerinde doldurulmuştur. Doldurulan form üzerinde gerekli diyaloglar telefonla yapılmıştır. Daha sonra görüşme formu dokümanları tarafımıza 09/09/2011 tarihinde faks ile ulaştırılmıştır. Safranbolu Belediyesi ile dört farklı tarihte randevu talep edilmiş; görüşme soruları e-posta olarak gönderilmiş olmasına rağmen yine de bir geri dönüş olmamıştır. Safranbolu Kaymakamlığı ile 22/08/2011 tarihinde yapılan randevu talebine ilişkin olarak görüşmenin gerçekleştirilememesinden dolayı görüşme formu dokümanları e-posta olarak gönderilmiş ve 26/08/2011 tarihinde cevapların tekrar e-posta ile dönüşü sağlanmıştır. Seben Belediye Başkanı ile direkt olarak görüşülmüş ve 23/08/2011 tarihi saat 15:00 için randevu alınmıştır. Belirtilen yer ve zamanda görüşme yapılmıştır. Seben Kaymakamlığı 19/08/2011 tarihinde aranarak; özel kalemden 23/08/2011 tarihi için saat 12:00'a randevu alınmış ancak görüşme yapılamamıştır. Akçakoca Belediyesi 07/09/2011 tarihinde aranarak iki gün sonrası için randevu alınmıştır. 09/09/2011 tarihinde Sn. Belediye Başkan Yardımcısı ile 11:30'da görüşme yapılmış ve kaydedilmiştir. Görüşme 90 dk. sürmüştür. Akçakoca Kaymakamlığı 07/09/2011 tarihinde aranarak 2 gün sonrası için randevu alınmıştır. Akçakoca Kaymakamı ile 09/09/2011 tarihinde saat 09:30 da görüşme yapılmış ve kaydedilmiştir. Görüşme 65 dk. sürmüştür.

4.4. Veri analizi: Görüşme formu hazırlandıktan sonra araştırmacıların yaşadığı yer olan Akçakoca Belediyesi ve Kaymakamlığı'nda yetkili kişilere bir ön ziyaret yapılmış ve görüşme formu gözsterilerek sorular ve içeriği hakkında genel tepkiler alınmıştır. Bu doğrultuda görüşme formundaki bazı sorular düzeltilmiş ve eklemeler yapılmıştır (bkz Oppenheim, 2001: 51; Berg, 2001: 80). İlçe bazında olmak üzere görüşmeye katılan her iki yerel yöneticiden elde edilen bulgular birleştirilerek birlikte değerlendirilmiştir. Ayrıntılarda bazı farklılıklar olmasına karşın her iki yerel yöneticilerden gelen cevaplarda makro düzeyde bir tutarlılık gözlenmiştir. Belediye yönetimlerinden alınan cevapların daha ayrıntılı ve tatmin edici olduğu belirtilmelidir. Çünkü Belediye yönetimleri seçimle gelmektedirler. Bu bakımdan bu bölgeler turizmde iddialı oldukları için Belediyelerin sürdürülebilir turizmde gözle görülür, somut, sürekli iyileştirme ve geliştirme çabaları içinde olmaları gerekir. Belediyelerin turizmi önceliklerine almaları ve verdikleri cevapların yaptıkları çalışmalara ilişkin ayrıntılardan oluşması biraz da verdikleri sözler ve seçim kaygısına yordanabilir. Elde edilen veriler sistematik olarak grup başlıklarına göre betimsel analize tabi tutulmuştur. Ancak bazı bulgular üzerinde derinlemesine gidilerek kısmen içerik analizi yapılmıştır. Böylece bazı gizli kalmış ifadeler kavramsallaştırılarak açıklığa kavuşturulmuştur. Örneğin kendin-topla usulü meyve sebze hasadı uygulamasının organik tarımı ifade etmesi ve eko turizm uygulamasını çağrıştırması gibi. Elde edilen veriler üzerinde gerekli sadeleştirmeler ve kısaltmalar yapılmış; (Berg, 2001: 35) ve sistematik olarak analiz edilmiştir.

5. GEÇERLİLİK, GÜVENİLİRLİK VE GENELLEME

Araştırmacılar Düzce-Akçakoca'da yaşamaktadırlar. Örnek olay çalışmasına konu olan Amasra, Safranbolu ve Seben ilçeleri ise yakın olması nedeniyle araştırmacılar tarafından çevre gezileri ve düzenlenen sempozyumlar kapsamında her yıl en az 1 kere ziyaret edilmektedir. Bu ziyaretlerde mesleki kuruluşlar, turizm dernek yöneticileri, akademisyenler, yerli ziyaretçiler ve yerel halk ile zaman zaman samimi diyaloglar kurulmakta, yörelerin turizm potansiyeli ve yapılan çalışmalar hakkında fikir alış-verişleri yapılmaktadır. Durum çalışması yapılan alanın araştırmacılar tarafından bilinen yerler olması nedeniyle daha önceden yaşanan deneyim ve gözlemler, elde edilen verilere eklenerek verilerin bilgiye dönüşmesi sürecinde kuramsal çalışmalara ve hipotezlerin geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Araştırmacıların çeşitli türdeki maliyetlere katlanarak elde ettikleri daha önceki deneyim ve kazanımlarının nitel verilerin analiz sürecine dâhil edilmesiyle daha anlamlı sonuçların ortaya çıkmasını sağlayabilir. Araştırmada ortaya çıkan sonuçlar görüşme yapılan yerel yöneticilerin bazıları ile paylaşılmıştır. Araştırmada görüşme süreci açıkça belirtilmiştir. Yukarıda belirtilen bu hususların araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğine ilişkin önemli ipuçları verdiği vurgulanmalıdır. Görüşmeden elde edilen bulguları destekler nitelikteki gözlemler doğal ortamda yapıldığı ve gerçeği daha yakından temsil ettiği için, gözlemlerden elde edilen bilgiler sonuçların geçerliliğinin yüksek olmasına katkıda bulunur (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 173).

Diğer taraftan bu çalışmada ortaya çıkan bulgu ve sonuçların Türkiye'deki tüm ilçelere genelleştirilmesi beklenebilir. Bu bulgu ve sonuçlar sadece belirtilen ilçelerin kendileri için geçerlidir. Çünkü bilindiği üzere sosyal olgular ancak kendi ilişkide bulunduğu yerlerde meydana gelmektedir (Daymon ve Holloway, 2005: 167; Denzin ve Lincoln, 2005: 3). Dolayısıyla ortaya çıkan sonuçların örnek olay incelemesinde elde edilen bulgulara dayandığı belirtilmelidir. Bu araştırmada bulgulara dayanmayan herhangi bir yorum söz konusu değildir. Araştırma sonuçları Batı Karadeniz Bölgesi için genelleme yapma imkanı verebilir. Çünkü örnek olay incelemesi yapılan ilçelerin pek çok özelliği Batı Karadeniz Bölgesindeki diğer ilçelere benzemektedir. Elde edilen bulgu ve sonuçlar Batı Karadeniz Bölgesi'nde bulunan diğer ilçelere yapılacak benzer çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılabilir. Böylelikle sürdürülebilir turizmde yerel yönetimlerin nerede nasıl yer aldıkları, ne gibi etkilerde bulunabildikleri, neden-sonuç ilişkileri çerçevesinde incelenecek konulara yönelik kısmi kuram ve hipotezlerin geliştirilmesine yardımcı olabilir.

İç geçerlilik: Araştırmada her bir ilçenin Belediye Başkanı ve Kaymakamına ait bulgular, ayrıntılardaki küçük çaptaki farklılıklara karşın, kendi yörelerini yansıtan bilgiler verdikleri için genelde birbiriyle tutarlı ve anlamlı görülmüştür. Elde edilen veriler görüşme, katılımlı gözlem ve kişisel deneyimlere dayandığı için veri çeşitlenmesine imkân doğmuş, betimsel analiz ve bazı veriler üzerinde kısmen de olsa derinlemesine gidilerek ek sondalar yardımıyla içerik analizi uygulanmıştır. Batı Karadeniz Bölgesi için yapılan genelleme bulgulara dayanmakta ve tutarlılık göstermektedir. Görüşme anında açık olmayan bazı hususlar tespit edilmiş, hesapta olmayan bazı girişim ve açılımlarla bazı olayların aydınlatılması sağlanmıştır. Dolayısıyla bir esneklik söz konusu olmuştur (Bkz Yıldırım ve Şimşek, 2008: 256-257).

Dış geçerlilik: Batı Karadeniz Bölgesi'nin iklim ve bitki örtüsü, sezon yapısı, ziyaretçi tipolojisi vb. bazı değişkenler diğer ilçeler için de ortak özellikler gösterebilir. Hatta yerel halk, esnaf, STK'lar, turizm işletmeleri ve yerel yönetimlerin bazı farklı yanları olsa da benzer yanları da mevcuttur. Bu yüzden destinasyon olma çabası içinde olacak diğer ilçelerin yerel yönetimleri için sürdürülebilir turizm ve boyutları hakkında mikro düzeyde bazı farklılıklar olsa da makro düzeyde benzer görüş ve tutumlar, hatta benzer uygulamalar ve sorunlar söz konusu olacaktır. Bu bakımdan ortaya çıkan sonuçlardan Batı Karadeniz Bölgesi için genelleme yapma imkânı doğabilir. Yıldırım ve Şimşek'e (2008: 258) göre, "eğer bir araştırmanın sonuçları benzer ortamlara ve durumlara genellenebiliyorsa araştırmanın dış geçerliliğinden bahsedilebilir". Kaldı ki bu çalışmada örneklem, görüşme ve veri toplama süreci tanımlanmıştır. Araştırma bulguları benzer durumlarla karşılaştırılabilir ve test edilebilir niteliktedir.

6. BULGULAR ve SONUÇLAR

6.1. Amasra İlçesi Yerel Yönetimlere İlişkin Bulgular

Turizm Potansiyeli ve Ziyaretçiler: Amasra'da gününbirlik turlar çoğunluktadır. Amasra iç turizme hizmet eden, sezon dışında genelde kısa ziyaret yapan kentlilerin dinlenmek ve özellikle balık restoranlarından istifade etmek için ziyaret ettiği bir ilçedir. Amasra'ya gelen ziyaretçilerin profili zaman zaman farklılaşabilmektedir. Ziyaretçilere ilişkin şu ifadeler çarpıcı bulunmuştur: "*Özellikle ilkbahar ve sonbahar aylarında eğitim, kültür ve gelir seviyesi yüksek olan kişiler hafta sonu ziyaretleri gerçekleştirmektedirler. Yaz aylarında gelenlerin gelir düzeyleri orta düzeydedir. Ziyaretçilerin nitelikleri yaz aylarında düşmektedir. İlkbahar ve sonbahar aylarında hafta sonu gelenler genelde özel araçlarla, aile ve arkadaş gruplarıyla gelmektedirler. Son zamanlarda bu mevsimlerde turlarla gelenlerin sayısı artmaktadır. Yaz aylarında gelenler ise genelde otobüslerle, bazen acentelerle yine aile ya da gruplardan oluşmaktadır. Sezon dışında gelenler doğa yürüyüşleri, dinlenme ve mutfak turizmi için, sezonda gelenler ise deniz-kum-güneş, doğa gezileri ve mutfak turizmi için gelmektedirler. Sezon dışında gününbirlik ziyaretler ve 1 gecelik konaklamalar ağırlıkta olup; sezonda konaklamalar 2-3 gecelemeden oluşmaktadır. Yaz aylarında yabancı turist girişlerinde artışlar yaşanmaktadır*". Yabancı turistler genelde otelde ve pansiyonlarda kalmakta, sezon dışında gelenler karavanlarda kalmaktadırlar. Deniz, kum ve güneşin yanında, doğa turizmi, trekking ve 3000 yıllık zengin tarihi geçmişi Amasra'nın önemli turizm değerleri arasındadır.

Yaşanan Sıkıntılar ve Güçlükler: Amasra'nın tarihinde turizm kültürü olduğu için yerel halkın bu konuda turistlerle ilgili bir sıkıntı yaşamadığı belirtilmektedir. Ancak esnaf için aynı durum söz konusu değildir. Bu durum şu şekilde ifade edilmektedir: "*Fiyat ve kalite noktasında esnaflardan kaynaklanan sıkıntılar yaşıyoruz*". STK'lara ilişkin olarak ise "onlar elinden geldiğince turizm faaliyetlerine destekte bulunuyorlar bundan dolayı STK'lardan kaynaklanan herhangi bir sıkıntı yaşamıyoruz" ifadeleri kullanılmıştır. Turizm işletmelerinde de fiyat ve hizmet kalitesi açısından sıkıntılar yaşandığına ilişkin işaretler alınmıştır. Otel ve personel konusunda mevcut sorunların olduğu bildirilmektedir. Belediye çok yaygın olarak yapıldığı için gelen misafirlerin fazlalığından kaynaklanan kirlilik gibi konularda belediyenin

kendi yapısı içerisinde sorunlar da yaşanmaktadır. Merkezi yönetimin ilçe ile ilgili bir politikasının olması gerektiği, bu bölgeler için merkezi yönetimlerin bir turizm planlanması yapması gerektiği ifade edilmiştir. Turizmde alt yapı çalışmaları yetersizdir. Bu da turizmde sürekliliği sağlama konusunda sıkıntı yaratıyor.

Tanıtım: Amasra'da turizm değerleri tanıtılırken genelde düzenlenen turizm fuarlarından, basın ve sergilerden, internet siteleri ve broşürlerden faydalanılmaktadır. Belediye ile birlikte fuar çalışmaları, festival ve Amasra'nın fethi ile ilgili programlar yapılmaktadır. İlçe tanıtımı yapılırken kitle ayırımı yapılmamakla birlikte genel olarak yurt içi hedef pazar seçimi yapılmaktadır. Ayrıca imkânlar doğrultusunda yapılan tanıtım etkili fakat yeterli değildir. Bu durum şu şekilde ifade edilmiştir: "*Tanıtmak ve reklam yapmak için öncelikle alt yapıyı iyi kurmanız gerekiyor. Bizim turizm alt yapıyı yetersiz olduğu için bu noktada tanıtım çabalarımız da yetersiz kalıyor*". Tanıtım çabalarının etkileri konusunda şunlar belirtilebilir: Tanıtım çabaları yörede bulunan turizm işletmelerinin hizmet kalitesini artırıcı etki yaptığı ileri sürülmektedir. Bu konuda şu ifade dikkat çekicidir. "*Tanıtım esnafımızın ve hizmet işletmelerimizin işlerini daha düzgün ve ciddi yapmalarını, yaptıkları işin öneminin anlaşılmasını sağlıyor*". Tanıtım sayesinde konaklama işletmelerinin doluluk oranları yazın %100'e ulaşmaktadır. Dini ve milli bayramlarda da doluluk oranı oldukça yüksek fakat kış aylarında çok düşüktür. Yerel halkın ürettiği el sanatlarının tanıtımı yapılmakla birlikte ek gelir imkânı doğmaktadır. Esnafın fiyat ve hizmet konusunda daha esnek olması beklenmektedir. Belediyecilik açısından tanıtım olumlu sonuçlar verdiği zaman daha fazla iş yükü, araç gereç temini veya istihdam gerektirmektedir.

Sürdürülebilir Turizm: Amasra'da doğanın zarar görmesini engellemek için daha düzenli ve korunabilir bir alan oluşturacak olan yeni bir imar planının düzenlenmesi söz konusudur. Bu durum şu şekilde belirtilmektedir. "*Yeni bir imar planı çalışmalarımız var. Hem koruma amaçlı hem de normal planlar var. Artık doğal sit alanlarını bunların içine katarak koruma-kullanma dengesi oluşturuyoruz*". Çevre temizliği konusunda ise şunlar belirtilebilir: Bartın Belediyeler Birliği tarafından Çevre Bakanlığı'ndan tahsis edilen alanda katı atık bertaraf tesisi kurulmaktadır. Temizlik konusunda halk bilinçlendirilmeye çalışılmaktadır. Temizlik için gerekli araç ve teçhizat da teknolojik gelişmelerle birlikte yenilenmektedir. Amasra ilçesinin büyük bir bölümü tarihi ve doğal sit alanıdır. İlçenin çöp atıkları Bartın'da kurulan toplama merkezinde toplanarak orada ayrıştırılmaktadır. Yaz aylarında yerli ve yabancı turistlerin yoğun olduğu dönemlerde çevre kirliliğine yol açacak konularla ilgili gerekli önlemler alınmaktadır. Belediye görevlileri temizlik çalışmalarına bu dönemde hız vermektedirler. Kırsal turizm değerlerinin ve etkinliklerin sürdürülmesi bakımından ise şu hususlar önemli görülmektedir: Kırsaldaki gelenek ve görenekler bozulmadan korunmaktadır. Bununla ilgili şu ifade kullanılmıştır: "*Gelenek ve göreneklerin yaşatılması ile ilgili turizm derneği ve halk eğitim merkezleriyle çalışmalar mevcut olup, gelen misafirlere aktarılmaktadır*". Yörede sürekli bir festival yoktur; ancak Temmuz ayı boyunca kültür ve sanat günleri ve etkinlikleri düzenlenmektedir. Amasra'da turizm hareketlerini tüm yıla yaymak için doğa yürüyüşleri (trekking) ve dağ turizminin ön plana çıkarılması yönünde çalışmalar planlanmaktadır. Konuyla ilgili olarak "aynı zamanda yamaç

paraşütü ve yelken sporu etkinlikleri düşünüyoruz. Cruise ve yat iskelelerinin turizmde sürdürülebilirliğin sağlanmasında etkili olacağını düşünüyoruz” ifadeleri ile turizmde farklı bir çeşitlendirmenin yapılacağına ilişkin önemli ipuçları alınmıştır. Amasra’da sürdürülebilir turizmi yerleştirebilmek için alt yapı ve üst yapı olanaklarının geliştirilmesinin ve daha kaliteli ve uygun organik ürünler üretmenin gerekliliğine inanılmaktadır. Kültür turizmde 3000 yıllık tarihi mirasın ön plana çıkarılarak kazı çalışmalarına ağırlık verilmesi gerektiği, Amasra’da yapılacak olan cruise ve yat iskelelerinin turizmde sürdürülebilirliğin sağlanmasında etkili olacağı, yaz sezonunda daha kısa, kışın ise daha seyrek olacak şekilde yatların ve gemilerin uğrak noktası olması için planlamaların yapıldığı belirtilmektedir. Bunların yanında Amasra’nın toplantı turizmine açılması da gündemdedir.

Yerel Yönetimler: Kaymakamlık Köylere Hizmet Götürme Birliğince ilçeye bağlı köylerde alt yapı konusunda çalışmalar devam etmektedir. İlçe merkezinde de Belediye ekiplerince bu konuda çalışmalar sürdürülmektedir. İlçede özellikle konaklama ve araç parkı noktasında sorunlar yaşanmaktadır. Bu sıkıntılardan giderilmesi yönünde katlı otopark yapımı düşünülmekte ve ev pansiyonculuğu artırılmaya çalışılmaktadır. Alt yapı konusunda çalışmaların yeni olduğu, kırsal alanda turizmi sürdürme konusunda yerel katılım ve gönüllülüğün esas tutulduğu, belediye imkânlarının kısıtlı olduğu için bütçenin çok elverişli kullanılmadığı fakat turizm dernekleri ile yine de kaynak oluşturmaya çalışıldığı belirtilmektedir. Bazı kurumlarla işbirliği mevcuttur. Bu durum şu sözlerle ifade edilmektedir: *“Merkezi yönetimlerin katkısı ise yok denecek kadar az. Bartın üniversitesi ile türlü konularla (peyzaj mimarlığı v.b) ilgili işbirliği yapıyoruz. STK’lar, İl Özel İdaresi ve ilgili kurumlarla koordinasyona ağırlık veriyoruz. Zaman zaman Kültür Bakanlığı ile görüşüyoruz, onların buradaki temsilcileri dışında çok işbirliği içerisinde olduğumuz bir kurum olduğunu söyleyemem. Turizm dernekleri dışında tabi”.*

Yerel Halk: Amasra’da kaliteli hizmet sunumu, ev pansiyonculuğu, halkla ilişkiler v.b konularda sık aralıklarla seminer ve kurslar düzenlenmekte ve halkın bilinç düzeyi yüksek tutulmaya çalışılmaktadır. Bu konuda şunlar belirtilmiştir: *“Amasra halkı turizm konusunda zaten bilinçli bir halk, eskiden gelen bir anlayış var. Halen tecrübe ve bilgi dolu ama biz zaman zaman yaptığımız seminerlerle yerel halkın turizme katkı sağlanmasını sağlıyoruz, aynı zamanda eksikliklerimizi gideriyoruz. Turizm derneğimiz ve halk eğitim merkezimiz bu konuda bize çok aracı oluyor. Kent konseyi kapsamında da bu tür fikir alışverişlerini yapıyoruz.”*

6. 2. Amasra İlçesi Yerel Yönetimlere İlişkin Sonuçlar

Amasra deniz, kum ve güneşi, yeşil doğası ile trekking olanakları, balık restoranları ve 3000 yıllık zengin tarihi mirası ile önemli turizm değerlerine sahip ayrıcalıklı destinasyonlardan biridir. Amasra’ya sezon dışında gelenler eğitim, kültür ve gelir seviyesi yüksek; sezonda gelenler ise daha düşük bir profile sahiptir. Sezon dışında gelenler, dinlenmek, doğa yürüyüşleri yapmak ve yiyecek-icecek hizmetlerinden (mutfak turizmi) yararlanmak için gelmekte olup, genelde günübirlik ve tek gecelik konaklama yapmaktadırlar. Özel araçlarla gelenlerin yanı sıra son zamanlarda turlarla gelenlerin sayısında önemli artışlar yaşanmaktadır. Sezonda gelenler ise deniz-kum-güneş,

dinlenme, eğlenme ve doğa yürüyüşleri ile mutfak turizmi için gelmekte olup, genelde 2-3 geceleme yapmaktadırlar.

Yerel halkın geçmişten gelen bir turizm kültürü vardır. Yatak kapasitesi yetersizdir. Uzun süreli nitelikli işgücü istihdamı sağlanamamaktadır. Yerel paydaşlar arasında turizm konusunda ciddi sorunlar yaşanmamaktadır. Başka bir deyişle Amasra’da yerel paydaşlar turizm konusunda bilinçlidirler. Amasra’nın ortak anlayış ve birlikte hareket etme ruhunu yakalaması, kırsal turizm gelişiminde oldukça önemlidir. Amasra’da lokal düzeyde görülen fiyat ve hizmet standartlarındaki düşüklükten başka, önemli derecede yatak sorunu ve nitelikli işgücü istihdamının sürekli olarak sağlanamadığına ilişkin önemli ipuçları tespit edilmiştir.

Amasra’da tanıtım faaliyetlerinin yeterli düzeyde yapıldığı söylenemez. Bununla birlikte tanıtım, turizm fuarlarına katılma, basında çıkan haberler, programlar ve düzenlenen sergiler yoluyla yapılmaktadır. Genelde yerli müşteri kitleleri hedeflenmektedir. Tanıtım çabalarının turizm işletmelerinin hizmet kalitesini artırıcı etki yaptığı, yerel halka ek gelir olanağı sağlayıcı etki yaptığı, esnafa turizm sezonunda maddi katkılar sağladığı, STK’ları daha aktif olmaları konusunda tetiklediği, ilçeye olan turistik talebin artırılmasını sağlaması yönünde önemli etkileri olduğu belirtilmektedir.

Çevreci-koruyucu yeni bir imar planı düzenleme çalışmaları devam etmektedir. Teknolojik imkânlar takip edilerek temizlik araç ve gereçleri yenilenmektedir. Çeşitli günlerde kültür-sanat etkinlikleri sürdürülmektedir. Amasra’daki çöpler Bartın’da kurulan çöp atık ayrıştırma ünitelerine gönderilmektedir. Böylece Amasra’nın çevre temizliğine katkı sağlanmaktadır. Yaz aylarında temizlik ekipleri, araç ve gereçleri arttırılmaktadır. Yerel toplumun eğitimi ve bilinçlendirilmesi kapsamında faaliyetler periyodik aralıklarla sürdürülmektedir. Kırsaldaki gelenek ve görenekler bozulmadan korunmaktadır. Turizmi 12 aya yayma çalışmaları kapsamında turizmde çeşitlenme çalışmalarına ağırlık verildiği, bu kapsamda Amasra’nın yat ve mavi yolculuk turları için bir uğrak noktası olması düşünülmektedir. Toplantı turizminin bu bölgede yapılabilmesi için gerekli niteliklerde konaklama işletmelerinin özendirilmesi gerektiği ve bu konuda çalışmalara başlandığı belirtilmektedir.

Kaymakamlık Köylere Hizmet Götürme Birliğince ilçeye bağlı köylerde alt yapı konusunda çalışmalara devam etmektedir. İlçe merkezinde de Belediye ekiplerince bu konuda çalışmalar yapılmaktadır. Katlı otoparkın planlandığı, ev pansiyonculuğu konusunda yer tahsis bakımından girişimcilere yardımcı olduğu, turizm dönük sağlam alt-yapı çalışmalarına hız verildiği, turizm konusunda yerel toplumun gönüllü katılımlarının sağlanmaya çalışıldığı, bu çerçevede derneklerle, üniversite ile birlikte çalışmalara başlandığı belirtilmektedir. Amasra’da yerel toplumda turizm kültürü ve bilinç düzeyi yeterli olsa da, kaliteli hizmet sunumu, ev pansiyonculuğu, halkla ilişkiler v.b konularda sık aralıklarla seminer ve kurslar düzenlenmekte ve halkın turizmde bilinç düzeyi yüksek tutulmaya çalışılmaktadır.

6. 3. Seben İlçesi Yerel Yönetimlere İlişkin Bulgular

Turizm Potansiyeli ve Ziyaretçiler: Seben’de doğa turizmi, kaya evleri, Kartalkaya kayak merkezi, termalizm ve yayla turizmi olanakları mevcuttur. Seben gölünün spor turizmi kapsamında spor kulüplerine sunulması planlanmaktadır. Organik tarımsal ürünlerin turizm hareketliliğine neden

olabileceği belirtilmektedir. Ziyaretçi profiline ilişkin şu ifadeler çarpıcı bulunmuştur: “Kayak turizmi için eğitim ve gelir seviyesi yüksek, genç ve orta yaşlı kişiler gelmektedir. Termal turizm için yine eğitilmiş, orta ve ileri yaş grubu, gelir seviyesi yüksek kişiler gelmektedir. Turlarla gelenler çok azdır ve bunu artırmak için bir İPEKYOLU BELEDİYELER BİRLİĞİ kurulmuştur. Bu ise sürdürülebilirliği sağlama konusunda bizim için önemli bir adımdır”.

Yaşanan Sıkıntılar ve Güçlükler: Halkın turizm konusunda aceleci tavırları, hemen para kazanma isteği, esnafın turizmin olacağı zamanlarda tatile çıkmaları, yani hizmet noktasında sorunlar yaşanmaktadır. Kayak turizminde olduğu gibi diğer turizm türlerinde de girişimciler beklenmektedir. Turizmle ilgili daha fazla kaynağa ihtiyaç duyulmakta ancak karşılanamamaktadır. Merkezi yönetim tarafından hazırlanan bütçeden ayrılan payın sürdürülebilirliğin sağlanması için yeterli olmadığı düşünülmektedir.

Tanıtım: Daha çok TV kanalları, yerel basın gibi organların yanında fuarlar, festivallerde de tanıtım yapılmaktadır. Tanıtım her kesime yönelik olarak yapılmaktadır. Tanıtım faaliyetleri etkili ancak yeterli değildir. Tanıtımın Seben’e olan ziyaretleri artırmakta, bölge insanının tarımsal üretimini artırmakta, esnafın gelirini artırmakta ve işlerini daha iyi yapmaları konusunda teşvik edici etki yarattığı belirtilmektedir.

Sürdürülebilir Turizm: Seben belediye alanları koruma altına alınarak sit bölgesi ilan edilmiştir. Bunun nedenlerinden biri şu şekilde ifade edilmiştir: “Bölgemizde 20 milyon yaşında olan, orman-ağaç fosillerinin vardır. Bunları turizme kazandırmak istiyoruz. Bunun için çalışmalar devam ediyor”. Kırdaki gelenek-görenekler yaşamaktadır. Nevruz kutlamaları ve yayla şenliklerinde yurdun dört bir tarafındaki Sebenliler yöreye gelmekte bu da başlı başına bir turizm hareketi doğurmaktadır. Termal kaynaklarda yapılan sondajlar, yapılan yatırımlar, girişimler, Seben gölü vb. çalışmalar önemli alt yapı çalışmalarıdır. Uyarı levha ve tabelaları her yerde mevcut ama bu yönde yöre halkının bilinçlenip korumanın sağlanması gerekmektedir.

Yerel Yönetimler: Eski ve yeni çalışmaların mevcut olduğu Kent konseyi ve bazı STK’lardan destek alındığı ve bazı kurumlarla işbirliği yapıldığı ifade edilmektedir. Bu ifadeler şu şekildedir: “Belirli noktalarda çalışmalar devam etmektedir. Yeni noktalarda da tespitlerimiz var. Konaklama ve yeme-içme olanakları konusunda da yatırımlar var. Ayrıca girişimcilerin önü hep açıktır. Merkezi hükümetten alınan fonlar ve belediyenin kendi imkânlarıyla kaynak oluşturulmaktadır. Kent Konseyi, Hanım Meclis Derneği, Seben Derneği yerel yönetimlere önemli destekler vermektedirler. Turizm konusunda Seben’de yaşayan her şey için Gazi Üniversitesindeki uzmanlarla devamlı iletişim halindeyiz. Bilimsel yeniliklere ve tavsiyelere açığız. Daha çok TOKİ ve Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile birlikte hareket etme imkânı buluyoruz.”

Yerel Halk: Turizm konusunda yerel halkın bilinçlenmesi, kendilerini yenilemesi ve geliştirmesi için çeşitli yönlendirmeler yapılmaktadır. Esnafa ilişkin bazı yaptırımlar söz konusudur. Yerel halkın turizm gelişimine katkı sağlaması veya fikir alış verişinde bulunması için Kent konseyinin oldukça etkili olduğu belirtilmektedir.

6.4. Seben İlçesi Yerel Yönetimlere İlişkin Sonuçlar

Seben özellikle kayak ve termal turizm olanakları ile yüksek profile sahip kişilere hizmet vermektedir. Genelde özel araçlarla gelen kişiler çoğunluktadır. Turları artırmak ve sürdürülebilirliği sağlamak için İPEKYOLU BELEDİYELER BİRLİĞİ kurulmuştur. Yerel esnafta hizmet kültürü ile ilgili sıkıntılar vardır. Esnafın eğitilmesi gerekmektedir. Girişimcilerin önü açıktır. Sürdürülebilirliğin sağlanması için merkezi yönetimden destek gelmesi gerekmektedir. Seben’de tanıtım TV, yerel basın-yayın kuruluşları, internet, fuar ve festivaller sayesinde yapılmakta ve yetersiz kalmaktadır. Tanıtım sayesinde Seben’e olan ziyaretlerde artış yaşanmaktadır. Esnafın cirosu artmaktadır. Seben belediye mücavir alanı sit bölgesi ilan edilmiştir. Fosil ağaç kalıntıları önemli turizm değerleri arasındadır. Kırdaki gelenek-görenekler yaşatılmaktadır. Bahar bayramı ve kutlamaları coşkulu geçmekte ve bölgeye bir canlılık kazandırmaktadır. Önemli altyapı çalışmaları yapılmaktadır. Halkın her konuda eğitime ve bilinçlenmeye ihtiyacı vardır. Seben’de Belediye’nin lokal olarak başlattığı çalışmalar devam etmektedir. Konaklama ve yeme-içme konusunda girişimciler desteklenmektedir. Kent Konseyi, Hanım Meclis Derneği, Seben Derneği yerel yönetimlere önemli destekler vermektedirler. Kamu kurumlarıyla gereken işbirlikliği rahatça yapılabilmektedir. Belediye tarafından yerel kalkın bilinçlendirilmesi için zaman zaman toplantılar yapılmaktadır. Bölge turizminin gelişmesinde Kent konseyi önemli fikir alış-verişi imkânı doğurmaktadır.

6.5. Akçakoca İlçesi Yerel Yönetimlere İlişkin Bulgular

Turizm Potansiyeli ve Ziyaretçiler: Akçakoca turizmi yoğun olarak deniz-kum-güneş turizmine dayanmaktadır. Bunun yanında yürüyüş alanları kanyonlar, mağaralar, şelaleler doğa turizmi için önemli alanlardır. Yazın genelde özel araçlarla ve otobüslerle gelen ziyaretçiler çoğunluktadır. Ziyaretçiler genelde bireysel ve aile olarak gelmekte, genelde üniversite mezunu kadar lise mezunu kişiler bölgeyi ziyaret etmektedir. Ancak harcama düzeyleri biraz düşüktür. Akçakoca’da turların pek bir ağırlığı yoktur. Ayrıca Akçakoca’da gençlere yönelik eğlence olanakları vardır. Her yaş grubundan tüketiciye hitap edilebilmektedir.

Yaşanan Sıkıntılar ve Güçlükler: Yerel halk, esnaf, Sivil Toplum Kuruluşları (STK), turizm işletmeleri, yerel yönetimlerin kendi içinden ve merkezi yönetimlerden kaynaklanabilecek sorunlarla ilgili şunlar belirtilmektedir:

Çok ciddi eğitim ve bilinç sorunu vardır. Esnafın ve hizmet işletmelerinin, satış, halkla ilişkiler, turizm, çevre gibi konularda eğitilmesi gerekir. Bu durum şu sözlerle ifade edilmektedir: “Bölge insanının turizm anlayışı ve bilincinin zayıf olduğu, turizmi meslek ve uğraş olarak gören, ekonomik ve sosyo-kültürel kazanımlarının farkında olan insan sayısının hızlıca artması gerektiği belirtilmektedir. Esnafın bir kısmında çok para kazanma anlayışı var ve bunun değişmesi gerekir. Hizmet sunumunu geliştirmesi gerekir. Esnafın arasında fiyat ve hizmet dengesi tam oturmuş değildir. Bazı restoranlarda lokal düzeyde fiyat konusunda sorunlar oluyor. Otel ve Pansiyonlara yönelik çok ciddi sıkıntılar yok. Yine hizmet kalitesinin yetersizliği

ve personelin eğitilmiş olmaması işletmelerin sıkıntıları arasında sayılabilir. Akçakoca'da STK'lar bir ikisi dışında çok pasif kalmaktadırlar. Akçakoca'da turizm 1960'lı yıllarda başlamasına rağmen bugün pek ilerleyememiştir. Belediye operasyonlar noktasında eksik kalmaktadır. Yazın nüfus artmaktadır. Akçakoca'ya merkezi yönetim tarafından aynı kaynak, araç ve kadro tahsisi yapılması belediyenin en önemli sıkıntısını oluşturmaktadır.

Tanıtım: Akçakoca'da tanıtım sınırlı imkânlarla klasik araçlarla yapılmaktadır. Konuyla ilgili ifadeler şu şekildedir: *"Tanıtım olayı; fuar (EMİTT) ve sergilere katılarak, yerel ve ulusal basında yer alarak, TV programlarına çıkarak, festivallerden önce basılan broşür ve afişler ve yerel yönetimlerin internet siteleri ile yapılmaktadır"*. Ancak bu çabaların Akçakoca için yeterli olmadığı ortadadır. Yapılan görüşmede *"Tur operatörlerin güzergâhına girilmesi halinde tanıtım daha iyi ve etkin olarak yapılabilir"* ifadesi dikkat çekicidir. Akçakoca'da tanıtımın genellikle tüm kesimlere yönelik olarak yapıldığı anlaşılmaktadır. Tanıtımın çeşitli kesimlere katkısı noktasında şu ifadeler yer verilmiştir: *"Tanıtım, turizm anlayışının ve karşılıklı kültürel anlayışın gelişmesine, esnafın fındık anlayışından sıyrılarak turizme yönelmesine, turizmin daha kazançlı olduğuna inanmasına, hizmet kalitesinin artırılması ve bu işin daha ciddi emek istediğinin anlaşılmasına katkı sağlayacağına inanıyoruz"*. Ayrıca *"tanıtım bölgemizdeki turizm işletmelerinin doluluk oranlarında artışa neden olmaktadır"* denilmektedir. Ancak Akçakoca'da tanıtımın STK'lar üzerinde nasıl bir etki yarattığı bilinmemektedir. Bu husus şu şekilde ifade edilmiştir: *"STK'lar maalesef yeterli ve etkili değildir. Dolayısıyla tanıtım ve reklamlardan nasıl etkilendikleri bilinmemektedir. Reklam ve tanıtım daha çok çalışmak, daha fazla mesai ve işgücü anlamına gelmektedir"*.

Sürdürülebilir Turizm: Kırsal yaşamın sürdürülmesi, doğal değerlerin korunması, temizlik, bakım-onarın, gelenek-göreneklerin yaşatılması, alt ve üst yapı düzenlemeleri gibi konularda belirtilen hususlar şu şekilde özetlenebilir: Organik tarım çalışmaları yapılmaktadır. Çünkü tarımsal üretimde gübreleme ve ilaçlamanın yapılmadığı ve bitkilerin korunduğu belirtilmektedir. Akçakoca'nın koruma amaçlı imar planının tamamlanmak üzere olduğu, doğal ve mimari yapıyı koruma anlayışının zihinlere yerleştiği, Yiğilca bölgesinde bir geri dönüşüm tesisinin var olduğu dolayısıyla Akçakoca'nın çöp olayının bu şekilde çözüme kavuştuğu ileri sürülmektedir. *"Geçmişten bugüne uzanan değerlerin sergilenmesi için müze planlanmaktadır. Bu konuda şunlar dile getirilmektedir: "Özel gün ve bayramlarda gelenekleri ve görenekleri yaşatma noktasında çok önemli fırsatlar söz konusu. Turizm Akçakoca için en önemli unsurdur. Bunun için her şey planlandı. İmar planı ilk kez yapıldı. Bu planlar uygulandığı takdirde turizm her zaman her mevsim bir hizmet olarak devam edecektir. İmar planı içerisinde doğal çevrenin bütün unsurlarının zarar görmemesi için belediye sınırları içerisinde bütün koruma planları mevcuttur. Özel idare ile yeni çalışmalar için devamlı iletişim halindeyiz. Kültürün zarar görmemesi için devamlı yaşatılması gerektiğine inanıyoruz"*. Turizmde çeşitleme çalışmaları söz konusudur. Dadalı eko-turizm uygulaması gibi etkinlikler mevcuttur. Akçakoca Dadalı köyünde "köy eko-turizm projesi" başlatılmıştır. Gelen yerli ve yabancı konukların köy hayatına entegre olarak tatillerini

geçirdiği, tamamen kırsal köy kültürünün egemen olduğu bir tatil çeşidi olarak bu projenin Marmara Belediyeler Birliği tarafından Marmara Bölgesinde de yaygınlaştırılacağı belirtilmektedir. Turizm çeşitlemesi kapsamında konferans turizmi, briç turnuvası, mahalli mutfak kültürü, el sanatları, festival gibi etkinlikler hep destekleyici unsurlardır. Deniz turizminin haricinde kalan mevsimlerde bu tür uygulamalarla çeşitlendirmeye gitmek sürdürülebilirlik açısından olumludur. Bunun yanında mağara ve şelale alanlarında birçok uyarı levhası gibi unsurlar bulunmaktadır.

Yerel Yönetimler: Alt-yapı, konaklama, yiyecek-içecek hizmetleri, finansman ihtiyacı, akademisyen ve uzmanlarla işbirliği, kırsal turizmin sürdürülebilirliği için diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliklerine ilişkin şunlar belirtilebilir:

Turizmde sürdürülebilirlik için arıtma tesisleri, doğal gaz, kanalizasyon alt yapısı çalışmaları tamamlanmak üzere olduğu, su şebekesinin yenilendiği, şu an bir baraj projesinin olduğu belirtilmektedir. Doğalgaz çalışmaları bittikten sonra yolların kaplamasının yapılacağı, Karadeniz'de tek olan Mavi Bayraklı plajın ve biyolojik arıtmanın olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca 5 yıldızlı Ceneviz Otelinin Akçakoca'da işletmeye açılması, 4 yıldızlı Akçakoca Otel yenilenmesi, Türkuaz Beach Otelinin Çuhallı Çarşısında açılması, ev pansiyonculuğunun daha yaygın hale gelmesi, yeterli düzeyde yiyecek-içecek işletmelerinin olması yöreyi daha da cazip hale getirebilir. Akçakoca'da yatak kapasitesinin yeterli olduğu belirtilebilir. restoranlarının daha iyi şartlarda hizmet vermesi gerekir. Fiyat dengesinin iyi oluşturulması gerekir. Kaynak ve işbirliği konusunda şu ifadeler kullanılmıştır: *"Belediyenin kendi kaynakları (su ve emlak vergileri) var. Bunların dışında çok yeterli olmasa da merkez den gelen kaynaklar var. Üniversite ile çift taraflı bir kopukluk yaşanmaktadır. Ancak daha iyi iletişim ve işbirliği ile üniversitedeki hocaların bölge turizminin daha iyi yerlere gelebilmesi için öneri ve fikirleri çok kıymetli olacaktır. Nitelikli elaman ihtiyacının karşılanmasında üniversite ve meslek lisesi öğrencileri istihdam edilmektedir. Akçakoca'da turizm konusunda her kesim üstüne düşeni yapıyor. Ancak üniversitenin bu işin uzmanıdır. İşbirliğimizin çok daha kuvvetli olması gerekir"*.

Akçakoca ilk turizm merkezlerinden biri olarak bilinmektedir. Buna rağmen Akçakoca halkı toprağa bağımlı yaşadığı için turizm bilinci gelişmemiştir. Kent konseyi örgütlenmesi bu açıdan iyi çalışmaktadır. Temsilciler fikir alış verişini yapmakta ve Belediye bu konuda devamlı olarak sunum ve seminerler organize etmektedir. Yerel halk, sivil toplum örgütleri, esnaf işletmeler her türlü iletişim kanallarıyla belediyeye ulaşmış görüş, öneri ve şikâyetlerini her zaman rahatlıkla bildirme imkanına sahiptirler.

6. Akçakoca İlçesi Yerel Yönetimlere İlişkin Sonuçlar

Akçakoca'da deniz turizmi hâkimdir. Yazın genelde özel araç ve aile olarak gelen ziyaretçi sayısı artmaktadır. Turlarla gelen ziyaretçi sayısı oldukça azdır. Gelenler genelde eğitilmiş olmakla birlikte harcama düzeyi düşük kişilerdir. Akçakoca'da yerel halkın turizmde bilinçlenmesi ve eğitilmesi için yerel yönetimlerce organize edilen sürekli toplantılara ihtiyaç duyulmaktadır. Esnafın turizm, çevre, hizmet kalitesi, müşteri ilişkileri, satış-pazarlama gibi konularda sürekli eğitim

almaları, bu yüzden kurs ve seminerlerin düzenlenmesi gerektiğine inanılmaktadır. Akçakoca'da hizmet noktasında fiyat-kalite dengesizliği vardır. STK'lar kırsal turizm gelişiminde etkisiz ve yetersiz kalmaktadırlar. Akçakoca'da tanıtım, fuar ve sergiler, yerel ve ulusal basın, festival, internet ve broşürler ile yapılmakta olup; yeterli görülmemekte bunun için özellikle tur operatörlerinin güzergâhına dâhil olması gerektiğine inanılmaktadır. Tanıtım tüm kesimlere yönelik olmakta, turizmin yerel halk için çok önemli bir kazanç kapısı olduğu gerçeğine inanmayı kolaylaştırmakta, hizmet üretmenin önemini anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Akçakoca'da organik tarım çalışmaları başlamış durumdadır. Koruma amaçlı imar planı tamamlanmıştır.

Yakın çevredeki Geri Dönüşüm tesisi sayesinde çöp olayı çözümlenmiştir. Geçmişten geleceğe ilişkin bir müze hazırlama çalışması vardır. Konferans turizmi, Briç turnuvası, Dadalı Köyü Eko-turizm gibi etkinlikler turizmde çeşitlendirme kapsamında değerlendirilebilir. Yemek kültürü, el sanatları, gelenek ve göreneklerin yaşatılmasına gayret edilmektedir. Sahil yolunun çevreyi bozmadan düzenlenmesi, şehir merkezinde, mağara ve şelalelerde uyarıcı ve diğer bilgilendirici levhaların konulması önemli çalışmalar arasındadır.

Turizmde sürdürülebilirlik için gerekli alt-yapı yatırımlarının çoğunun tamamlanmak üzere olması, üst-yapı yatırımları olarak yiyecek içecek işletmelerinin hizmet açısından yeterli düzeyde olması, yatak kapasitesi açısından yeni otel yatırımları ve pansiyonlarla birlikte yeterli bir düzeye erişilmesi oldukça önemli görülmektedir. Nitelikli elaman bulmada üniversite öğrencilerinden yararlanılsa da üniversite ile yeterli düzeyde işbirliği sağlanıp sağlıklı bir iletişim sağlanamamaktadır. Akçakoca Kent Konseyi örgütlenmesi turizmde gelişmeyi sağlayıcı fikirlerin tartışıldığı bir platform oluşturmaktadır. Akçakoca'da halk toprağa bağımlı yaşaması ve turizm bilincinin zayıf olması turizm gelişimini yavaşlatmaktadır.

6. 7. Safranbolu İlçesi Yerel Yönetimlere İlişkin Bulgular

Turizm Potansiyeli ve Ziyaretçiler: Safranbolu turizmi kültür ve doğa turizmi ağırlıktadır. Safranbolu kent ölçeğinde UNESCO tarafından dünya mirası listesine alınmıştır. Evleri, sokakları, geleneksel el sanatları, doğal güzellikleri ile Yörük Köyü, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından koruma altına alınmıştır. Her yaştan ve gruptan ziyaretçi gelmektedir. Kültür düzeyi yüksek ziyaretçiler daha fazladır. Ziyaretçiler özel araç ve acenta ile tur olarak gelmektedirler.

Yaşanan Sıkıntılar ve Güçlükler: Yerel halkta turizm bilinci tam oturmamıştır. Bu durum şu şekilde ifade edilmiştir. *"Yerel halk turizm konusunda yeteri kadar bilinçli değildir. Bu durum "ziyaretçiler gidecekleri bir yeri sorduklarında ilk defa duyan ya da tarif edemeyen kişiler vardır" sözleriyle belirtilmiştir.* Esnaflarda aynı ürüne ilişkin fiyat farklılığı söz konusudur. Esnaflar kendi alanlarının dışında da hediyelik eşya satmaktadırlar. Dükkânların önüne konulan tezgâhlarda standarda uyulmaması nedeniyle yol daraltılmaktadır. Temizlik ve düzene önem verilmemektedir. Safranbolu kültürünü ve folklorunu yaşatacak halk oyunları derneği bulunmamaktadır. Safranbolu'da kültür turizmi var ve turistlerin yöresel halk oyunu ve kına gecesi talepleri karşılanamamaktadır. Turizm işletmeleri arasında birlik ve beraberlik tatmin edici boyutta

değildir. Fuarlara katılım ve tanıtımla ilgili basılacak broşürlere destek sağlanamamaktadır. Belediye belgeli otellerde kalifiye eleman çalıştırılmamaktadır. Otopark konusunda kalıcı çözüm bulunmamaktadır. Turizm işletmelerinin ve esnafların denetimleri düzenli yapılmamaktadır. Çevre düzenlemesi ve yön levhaları belli bir sisteme göre yapılmamaktadır. Korumacılık ve turizm konusunda yeteri kadar maddi destek alınmamaktadır.

Tanıtım: Turizm değerleri basılı yayınlar, fuarlar, televizyon programlarında ve internet ortamında tanıtılmaktadır. Tanıtımlar bireysel müşterilere ve acentelere yönelik yapılmaktadır. Yurtdışı tanıtımlar yeterli değildir. Güney-Doğu Avrupa Yerel Yönetim Birlikleri Ağı NALAS kapsamında oluşturulan Safranbolu'nun Sürdürülebilir Turizm Çalışma Grubuna dâhil edilmesi fikrinin değerlendirilmeye alındığı, Turizmde AB projesi geliştirerek önemli tanıtım avantajı yakalama fırsatının doğabileceği fikirleri tartışılmaktadır. Tanıtım çabaları yeni hizmet işletmelerinin açılmasını teşvik etmekte, bölge insanına iş imkânı doğurmakta, sosyal açıdan farklı kesimlerden insanlarla tanışıp diyaloglar sağlanmaktadır. Tanıtım çabaları sonucunda esnaf maddi kazancını artırabilmekte, yeni çevreler edinmekte, STK'lar daha geniş kitlelere ulaşabilmekte, Yerel Yönetimler hizmetlerinin sürekliliğini sağlayacak kısmi finansman sağlayabilmektedir.

Sürdürülebilir Turizm: UNESCO tarafından 1994'te Dünya Mirası listesine alınan tarihi ahşap Safranbolu evlerinin özellikle yangınlara karşı koruma ve önleme, yangın söndürme teknikleri, halkın bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi konusunda Marmara Belediyeler Birliği kanalı ile ortak hareket ederek AB ve Dünya Bankası'ndan proje desteği beklediği belirtilmektedir. Halka yönelik doğayı koruma konusunda bilinçlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Belediyenin geri dönüşüm çevresel çöp kutuları var ve açlarla istenilen yerden alınabilmektedirler. Kafeteryalarda yöresel yemekler yapılmakta, yöresel ürün pazarları bulunmakta, Safranbolu geleneksel aile yaşantısı mankenlerle canlandırılmakta, müzeler yer almakta, geleneksel el sanatlarını yaşatmak için Kültür Turizm Vakfı ve bazı işletmelerce Safranbolu Folkloru ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Tanıtımla ilgili fuarlar, Altın Safran Belgesel Film Festivali gerçekleştirilmektedir. Tarihi binaların, evlerin ve yolların restorasyonları doğal çevreyi bozmayacak şekilde yapılmaktadır. Yerel yönetimler ve STK'lar ile turizm koordinasyon toplantıları yapılmaktadır. Turizm haftası ve festivalde ilgili kurumlardan yetkili kişilerle komisyon oluşturulmaktadır. Bölgede turizm hareketi 12 ay devam etmektedir. Hafta sonları yerli ziyaretçiler, yaz aylarında ise yabancı ziyaretçilerin sayısında artış yaşanmaktadır. Çevredeki doğal güzellikleri ön plana çıkarmak ve kanyonlara dikkat çekmek için doğa yürüyüş parkurları yapılmıştır. Haritalı kitaplar yayınlanmış ancak kış turizmi ile ilgili henüz bir çalışma yoktur.

Yerel Yönetimler: Alt yapı hizmetleri Belediye tarafından gerçekleştirilmektedir. Kaymakamlığa ait web sayfasında ilgi çekici düzenlemeler yapılmaktadır. Yeme-içme yerleri ve yöresel yemeklerin fotoğrafları broşürlerde gösterilmektedir. Tanıtımla ilgili broşür baskısı için, küçük giderler için Bakanlık tarafından Turizm Danışma Bürosuna gönderilen ödenekler kullanılmaktadır. Turizm Haftası, Festival ve bazı etkinlikler, konferanslar, paneller akademisyenlerle organize edilmektedir. Safran ve yöresel çavuş üzümü üretimi için İlçe

Tarım Müdürlüğü ile doğa yürüyüş parkurlarının yapılması ile ilgili köy muhtarları ve İl Özel İdaresi ile işbirliği sürdürülmektedir. Turizm Haftasında turizmin gelişmesi ve sorunların tartışılması konulu konferanslar düzenlenip, halka duyurular yapılmaktadır.

6. 8. Safranbolu İlçesi Yerel Yönetimlere İlişkin Sonuçlar

Safranbolu turizmi kültür ve doğa turizmine dayanmaktadır. Safranbolu evleri UNESCO, bazı köyleri de Bakanlık tarafından koruma altındadır. Her kesimden eğitilmiş ve kültür düzeyi yüksek ziyaretçileri vardır. Ziyaretçiler, özel araçlar ve turlarla gelmektedirler. Yerel halk turizm konusunda yeteri kadar bilinçli değildir. Esnaflarda aynı ürüne ilişkin fiyat farklılığı söz konusudur. Temizlik ve düzene önem verilmemektedir. Safranbolu'da STK'lar pek etkili olamamaktadırlar. Turizm işletmeleri arasında koordinasyon ve işbirliği zayıftır. Fuarlara katılım ve tanıtımla ilgili basılacak broşürlere destek sağlanamıyor. Kalifiye eleman sıkıntısı vardır. Otopark konusu çözülememiştir. Turizm işletmelerinin ve esnafların denetimleri düzenli yapılamamaktadır. Çevre düzenlemesi ve yön levhaları belli bir sisteme göre yapılamamaktadır. Korumacılık ve turizm konusunda yeterince maddi destek alınamamaktadır.

Safranbolu'da tanıtım basın-yayın kuruluşlarında, fuarda, TV'de, internette ve broşürlerde yapılmaktadır. Yurtdışı tanıtımları yeterli değildir. Tanıtım çabaları yeni işyerlerinin açılmasına, işletmelerin cirolarını artırmalarına, STK'ların etkin olmasına, hatta yerel yönetimlere bile hatırı sayılır katkıları vardır. Halka yönelik doğayı koruma bilinçlendirme toplantıları yapılmaktadır. Belediye çöp toplama ve dönüşümü konusunda hassas davranmaktadır. Safranbolu kültürünü korumak ve yaşatmak için her türlü girişimi başlatmaktadır. Tarihi bina ve evler aslına uygun restore edilmekte, el sanatları ve gelenekler güncelleştirilmektedir. Turizm haftası ve festivalde ilgili kurumlardan yetkili kişilerle komisyonlar oluşturulmaktadır. 12 ay turizm yapmaya gayret etmektedir. Hafta sonları yerli ziyaretçiler, yaz aylarında ise yabancı ziyaretçilerin sayısında artış yaşanmaktadır. Safranbolu'da altyapı çalışmaları Belediye tarafından yapılmaktadır. Bazı özel günlerde ve etkinliklerde akademisyenlerle bilimsel toplantılar yapılmaktadır. Yöreye has tarımsal ürünlerle ve doğa yürüyüş parkurları ile ilgili olarak İlçe Tarım Müdürlüğü ile köy muhtarları ve İl Özel İdaresi ile işbirliği sürdürülmektedir.

7. TARTIŞMA VE GENEL SONUÇLAR

Yerel yönetimler, çevreci imar planları hazırlamada gayret göstermektedirler. Ancak bu konularda oldukça geç kalındığı görülmektedir. Hâlbuki Belediyelere 1930 yılında 1580 sayılı kanunla turizmle ilgili pek çok görevler verilmiştir. Bu görevler bir bakıma turizmde sürdürülebilirliğin sağlanmasında doğrudan etkili olup; aşağıda özetlenmektedir (Tortop, 1988: 6; Yeter, 1993: 6).

1. Otel, motel pansiyon kamping vb konaklama tesisleri yapmak.
2. Plaj, sinema, diskotek, park, bahçe, spor tesisleri yapmak; umumi helâlar, banyolar, kaplıcalar kurup işletmek.
3. Arkeolojik kazılarda ortaya çıkan tarihi eserler ve diğer konularda müzeler kurmak, halk kütüphaneleri tesis etmek ve işletmek,

4. Umumi mahalleri temizlemek, süprütüleri kaldırmak, temiz şehir imajını en üst düzeyde belgelemek,

5. İlçenin, sokak, meydan ve geçitlerini bir plan dâhilinde tanzim ve ıslah ederek şehir içi ulaşımını kolaylaştırmak,

6. Genel sağlık, esenlik ve huzura etkili tesislerin yerlerini ve şartlarını tespit etmek,

7. İmar planları yapımı ve uygulamasında turistik hedefleri gözden uzak tutmayarak en iyi şekilde gerçekleştirmek,

8. İçme ve kullanma suyunun bol ve temiz olarak belde halkının ve turistlerin istifadesine sunulmasını sağlamak,

9. Yiyecek, içecek, kullanılacak maddelerin satıldığı ve saklandığı yerler, konaklama tesisleri ve seyahat araçlarının denetlenmesini yerine getirmek,

10. Turizmin halka mal edilmesi, tanıtılması, turistlere yöre halkı arasındaki iletişimin en iyi şekilde gerçekleştirilmesi için halkın eğitilmesi konusunda çalışmalar yapmak,

11. Tercüman, rehber ve benzeri uzmanlık dallarında yeterli eleman yetiştirilmesi için merkezi idare ile işbirliği halinde çalışmak,

12. Fuar, sergi, panayır ve festivaller düzenlemek,

13. Genel temizlikle ilgili bütün hizmetler,

14. Başboş hayvanları toplamak ve hayvan sürülerinin gelip geçecekleri yerleri belirtmek,

15. Çöp atılacak yerleri saptamak

16. Yapı izinlerini yasalara uygun olarak vermek, imar planı yapmak

17. Orman, tarla, bağ, bahçe, koru, çayır ve meraları korumak,

18. Yangına karşı tedbirler almak, orman yangınlarını önlemek,

19. Belediye bahçeleri, fidanlıklar, çocuk bahçeleri, belediye koruları yetiştirmek, korumak ve işletmek,

20. Fabrika ve benzeri kuruluşların kazan, ocak ve bacalarını kontrol etmek, zararlarını önleyici tedbirler almak,

21. Müze, hayvan ve nebat bahçeleri yapmak ve devam ettirmek.

Dolayısıyla geçmişte belediyelerin turizmle ilgili kaldıkları görülmektedir. Ancak Azaklı ve Özgür'ün (2004) belirttikleri üzere kültür-sanat etkinlikleri, rekreasyon ve sportif faaliyetlerin organizasyonu, tanıtım faaliyetleri gibi "turizmle yönelik hizmetler" yıllarca merkezi yönetimler tarafından yapılmaya başlamıştır. Belediyelerin bu görevleri konusundaki ilgisizliklerine bir başka örnek ise Frig vadisi alanındaki yapılan bir araştırmada ortaya çıkmıştır. Araştırmaya göre alandaki il ve ilçe belediyelerinin nazım imar planı, uygulama imar planı ve koruma amaçlı imar planları düzeylerinde zafiyetlerinin olduğundan bahsedilmektedir. Yazarlara göre güncel hâlihazır harita sorunları, eski tarihli uygulama imar planları, analitik çalışma etaplarının olmaması, koruma amaçlı imar planlarının olmaması, önemli sorunlar olarak tespit edilmiştir (Çıracı vd. 2008: 95). Diğer taraftan başarılı Belediye uygulamaları da vardır. Örneğin Uslu ve Kiper (2006) Beypazarı'nda yerel yönetimlerce turizmle ilgili yapılan bazı olumlu çalışmaları şu şekilde tespit etmiştir:

- Yerel dilin korunması ve işyerlerinde yabancı kelimeler yasaklanmıştır,
- Müze girişlerindeki artış yaşanmıştır.
- Yöresel el sanatlarının canlanmıştır.
- El sanatları, gıda üretim ve pazarlama gibi aktivitelerle yörede işsizlik büyük oranda azalmıştır.

- Yöresel ürünlerin üretimi arttırılmış, yöreye özgü ürünlerin patenti alınarak kalite garantisi alınmıştır.

- Geleneksel konut dokuları korunmuş ve ilçenin kültürel peyzajının iyileştirilmesine destek olmuştur.

- Turizm Geliştirme Derneği kurularak, turizmin yapıcı etkileri ve gücü konusunda STK'lar, esnaf, yerel yönetim ve halk gibi yerel paydaşlar arasında eşgüdümün sağlanması hedef alınmıştır.

- Geleneksel Türk yaşantısı ve yörenin karakteristik özelliklerinin devamlılığının sağlanması esas alınmaktadır.

Araştırmanın en önemli sonuçlarından biri de yerel yönetimlerin oldukça kısıtlı kaynaklara sahip olmaları ve turizmle ilgili yapılan çalışmaların kaynak ve bütçe imkânları ölçüsünde yapılmalarıdır. Yerel yönetimlerin tanıtım konusunda da yetersiz kalmaktadırlar. Tanıtım işi sürekli ve profesyonel ekip ve yeterli kaynak gerektiğinden yerel yönetimlerin sadece klasik tanıtım meceralarında bu işi yapmaya çalışmaları kaçınılmaz bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır. Azaklı ve Özgür (2004) bu bulguları desteklemektedir. Yazarlara göre belediyelerin turizme yönelik spor ve rekreasyon, kültür ve sanat, tanıtım gibi *“turizme yönelik hizmetleri”* ile “planlama ve denetim yapma, park-bahçe ve çevre peyzaj düzenlemelerini yapma, imar planı hazırlama, ulaşım, konut, yol, kaldırım, temizlik gibi *“turizmi etkileyen”* hizmetlerde yetersiz kalmasının nedenleri; gelirlerin azlığı, yazlık konutların çoğalmasıyla artan nüfus, belediyelerin iç yapısından kaynaklanan sorunlar ve son olarak da imar ve yapılaşma sürecinde yaşanan sorunlardır.

Yerel yönetimler diğer paydaşların turizme sürekli katılımlarını sağlamada zorlanmaktadır. Özellikle STK'lar bölge nabzını tutabilen sivil inisiyatif sahibi örgütlerdir. Ancak yerel yönetimlerin bu örgütlerin turizmde etkinliği konusundaki görüşleri kısmen olumludur. Durgun (2007) çalışmasında yerel yönetimlerin turizmle yeterince ilgili olmadıkları hususunu bölgenin zayıflıkları arasında göstermektedir. Aynı yazar çalışmasında yerel yönetimlerle özel kuruluşlar arasında yeterli işbirliğinin sağlanmadığını işaret etmektedir. Frig vadisi ile ilgili yapılan bir çalışmanın bulguları bu hususu destekleyici özelliktedir. Araştırmaya göre sürdürülebilir turizm gelişiminin sağlanması için paydaşlar arası işbirliğinin yetersiz olduğu, işbirliğinin sağlanabilmesi için çeşitli kurumsal düzenlemelerin yapılması gerekliliği vurgulanmaktadır (Çıracı vd. 2008: 99). Diğer yandan Uslu ve Kiper (2006) çalışmasında tam aksi sonuçları tespit etmiştir. Yazarlara göre yerel yönetimler, turizm derneği, halk, esnaf, özel kuruluşlar gibi paydaşlar arasında eşgüdüm söz konusudur. Ağaoğlu (1989) Pek çok Batı Avrupa ülkesinde belediyelerin oldukça geniş yetkileri olduğunu ve diğer kurum ve kuruluşlarla iyi işbirlikleri kurarak bölge turizmini geliştirebildiklerine işaret etmektedir. Belediyelerin turizmle ilgili olabilecek diğer kurum ve kuruluşlarla ortak hareket etme ve bunu sürdürme başarısı bölgelerindeki turizm gelişiminin önündeki engellerin kaldırılması için gerekli önlemlerin daha kolay alınmasını sağlayabilir.

Yerel esnafta hizmet kültürü ile ilgili sıkıntılar vardır. Halkta ve esnafta turizm bilinci iyi yerleşmemiştir. Bu konuda yerel yönetimlerin turizm, çevre ve müşteri ilişkileri gibi konularda sürekli eğitimler düzenlemesi gerekir.

İlçelere gelen yabancı ziyaretçi sayısı yok denecek kadar azdır. Turlarla gelen ziyaretçi sayısı da oldukça azdır. Bu ise acentelerle iyi ilişkilerin geliştirilemediği ve bölgelerin

iyi pazarlanmadığı anlamına gelmektedir. Sezon içinde Akçakoca ve Amasra'ya gelenler orta düzeyde, çok para harcamayan, birkaç geceleme yapan ve deniz-kum güneş için gelen kişilerdir. Safranbolu kültürel turizm, Seben ise kayak turizmi ve termal turizm ziyaretçi ağırlamaktadır.

Yol, kaldırım, kanalizasyon, atık su arıtma tesisleri gibi alt-yapıyı ilgilendiren çalışmalar devam etmektedir. Ana ve ara yolların, kaldırımların yenilenmesi, park ve bahçe düzenlemelerinin doğaya uyumlu olarak iyileştirilmesi, temizlik işlerinin düzenli yürütülmesi, çöplerin bertaraf edilmesi ve geri dönüşüm tesislerinde değerlendirilmesi konusunda çalışmalar devam etmektedir. Köy ve yaylaların yollarla birbirine bağlanması ile rahat ulaşım sağlanmakta bu ise ziyaretçilerin kırsal alanları keşfetme isteğini artırmaktadır.

Yerel yönetimler yerel kültür mirasının korunması konusunda kararlı görünmektedirler. Yerel mimarinin korunması, gelenek ve göreneklerin yaşatılması, kültür köyleri ve müze açılması gibi konularda çalışmalar mevcuttur. Ertuğral vd. (2002) yöresel ve otantik özellikler taşıyan eski yerleşmelerin ve sivil mimari örneklerinin turizm amaçlı kullanımının sağlanarak koruma altına alınması gerektiğine işaret etmektedir. Kültürel miras yaşanması ve yaşatılması gereken sürdürülebilir turizmin vazgeçilmez bileşenlerinden biridir. Sohn (1999) yerel kültürel miras kavramı kapsamında müzik, resim, dans, heykel gibi güzel sanatların yanı sıra, dil ve edebiyat, iş, tarım, eğitim, din, mutfak, bilim, tarih fiziksel doku, mimari tarz eserler ve yerel halk unsurlarını birlikte düşünmektedir.

Hafta sonlarında kültür-sanat etkinlikleri, yaz aylarında bahar ve yayla şenlikleri, özel günlerde kutlamalar önemli turizm etkinlikleri arasındadır.

ÖNERİLER

Yerel yönetimler sürdürülebilir turizmde çok önemli görev ve işlevlere sahip en önemli yerel paydaşlardan biridir. Yerel yönetimler bu görev/işlevlerini yerine getirirken bazen tek başlarına bazen de diğer özel ve kamu kurum ve kuruluşlarla birlikte hareket ederler. Yerel yönetimlerin sürdürülebilir turizmle ilgili aşağıda belirtilen hususlarda daha başarılı olmaları ve bunu sürdürülebilir kılmalarıdır.

- Bölgesel turizm politikası ve hedefleri belirleme: Belediyelerin sürdürülebilir turizm planının hazırlanması ve uygulanması sürecinde Danışma ve Çalışma grupları oluşturmaları bu konudaki başarılarını etkileyebilir.

- Eko-turizm ve kültür turizmüne yönelik Sürdürülebilir Koruma-Geliştirme Plan ve Projelerin hazırlanması ya da revize edilmesi artık bir zorunluluk haline gelmiştir.

- Turizmle ilgili çeşitli projelendirme çalışmalarına destek olmak için Merkezi idarelerden Belediyelere daha fazla kaynak aktarmak teknik ve parasal desteği vermek gereklidir. Hatta ekolojik sistemi koruma güdüsüyle hareket edenlere teknik ve parasal destekler verilebilir. Yapılan hizmetlerin yerinde denetlenerek koruma ve geliştirme politikaları uygulanabilir (Tunçer 2005).

- Doğal ve kültür varlıklarının korunması konusunda özerk, yetkili ve etkin ofisler kurulabilir. 5226 Sayılı Yasa doğrultusunda Koruma Uygulama ve Denetim Büroları'nın (KUDEB) kurulmasına öncelik verilebilir (Tunçer 2005).

- Master planı hazırlamada merkezi otoritelerin yanında diğer paydaşlarla birlikte hareket etmenin önündeki engellerin kaldırılması için daha çok çaba harcamak gerekmektedir.

- Turistik destinasyonların gelişiminde alt-yapı sistemlerinin kurulması, mevcut olanların bakım-onarım ya da yenilenmesi gerekmektedir.

- Turizm değerlerinin korunarak kullanılması sürdürülebilir turizmin temelidir. Bu bakımdan yöresel mimari yapıların korunması, ortak yaşam alanlarında, sokak ve caddelerde temizlik ve hijyen kurallarına azami özenin gösterilmesi gerekir.

- Yerel halkta turizm bilincinin oluşturulup geliştirilmesi amacıyla sürekli kurs, seminer, vb eğitimlerin verilmesi şarttır.

- Esnaflarda yerli ve yabancı ziyaretçilere karşı tutum ve davranış belirleme ve geliştirme amaçlı eğitim programlarının düzenlenmesi gerekir.

- Kırsal kültürün korunması ve tanıtımı (gelenek-göreneklerin yaşatılması, yöresel tat ve lezzetlerin görücüye çıkarılması) için daha çok etkinliklerin düzenlenmesi ciddi katkılar sağlar.

- Yerel yönetimler sürdürülebilir turizm gelişimi için bölgesel bir turizm stratejisi belirlemelidir. Bölgesel turizm stratejisi, hizmet sunumu ve gerekli mali kaynak konusunda yerel ve merkezi yönetimlere açıklayıcı olmalıdır.

- Destinasyon pazarlaması ve destinasyon yönetimi arasındaki bağlantılar iyi kurulmalı. Özellikle ziyaretçilerin sosyal ve fiziksel çevre üzerindeki etkileri iyi izlenmeli ve yönetilmelidir.

8. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI, UYGULAYICILARA KATKISI VE GELECEK ÇALIŞMALAR

Öncelikle bu araştırma sadece Batı Karadeniz Bölgesinde, her biri farklı il sınırları içinde olan dört turistik ilçenin yerel yönetimlerine yönelik yapılmıştır. Yerel yönetimler kapsamında sadece Belediyeler ve Kaymakamlıklar ele alınmıştır. Dolayısıyla elde edilen veriler Belediye ve Kaymakamlıklarla sınırlıdır. Araştırma kapsamında Safranbolu Belediyesi ve Seben Kaymakamlığı ile görüşme yapılamamıştır.

Ortaya çıkan sonuçlar öncelikle bölgedeki tüm ilçe Belediyelerinin turizmin sermayesi sayılan değerlerin koruma-kullanma ilkesine bağlı kalmayı gerektiren orta ve uzun vadeli tedbirleri alma ve uygulama konusunda daha hassas davranma ve bu konuda bir farkındalık yaratma niteliği taşımaktadır. Sonuçlar yerel yönetimlerde kendilerinin avantaj ve dezavantajlı yönlerini tekrar sorgulama ve kararlarını revize etme hissi oluşturabilir. Bu sonuçlar sürdürülebilir turizm gelişiminde yerel paydaşların etkisini artırmada yerel yönetimlerin önemli tedbirler almasını ve uygulamaya sokmasını tetikleyebilir. Kısaca araştırmanın bulgu ve sonuçları sorumlulara, ilgililere ve görevlilere kısmen de olsa yararlı olacağı ümit edilmektedir.

Teşekkür: Bu çalışmamızın amacına ulaşabilmesi için görüşme imkânı sunarak, görüşme formundaki tüm sorularımıza içtenlikle cevap verdiğine inandığımız Akçakoca, Safranbolu, Amasra ve Seben ilçelerinin Sn Kaymakamları ve Belediye Başkanlarına katkılarından dolayı teşekkürü bir borç biliriz.

KAYNAKLAR

Ağaoğlu, O.K.(1989), “Turizmin Gelişme Süreci İçerisinde Yerel Yönetimlerin İşlevleri”, Yayımlanmamış

Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Azaklı, S. ve Özgür, H.(2004) “Belediyelerin Turizme Yönelik ve Turizmi Etkileyen Hizmetleri”, Turizm: İlkeler ve Yönetim, (Edit: A. Yüksel ve M. Hançer), s. 121, Turhan Kitabevi, Ankara.

Berg, B.L. (2001, *Qualitative Research Methods For The Social Sciences*, Allyn and Bacon, Boston.

Berry, S. and Ladkin, A. (1997), “Sustainable tourism: a regional perspective”, *Tourism Management*, 18 (7), 433-440.

Bramwell, B. (2004), *Coastal Mass Tourism*, Channel View Publications, Ontario, Canada.

Clarke, A. (2010), “Cultural Tourism and Sustainable Local Development”, *Tourism Management*, 31 (5), 695-696.

Connell, J.; S.J.Page and T.Bentley (2009), “Towards sustainable tourism planning in New Zealand: Monitoring local government planning under the Resource Management Act”, *Tourism Management*, 30 (6), 867-877.

Çetin, T. (2010), “Cumalıkızık Köyünde Kültürel Miras ve Turizm Algısı”, *Millî Folklor*, 2010, Yıl: 22, Sayı: 87, ss.181-190, http://www.millifolklor.com/tr/sayfalar/87/18_.pdf, erişim: 27.09. 2011.

Çıracı, H.; S. Turgut ve E.Kerimoğlu (2008), “Sürdürülebilir turizm gelişimi için bir yönetim modeli önerisi: Frig Vadisi örneği”, *İTÜ Dergisi/a*, mimarlık, planlama, tasarım, 7 (2), 89-102.

Daymon C. and Holloway I. (2005), “Qualitative Research Methods in Public Relations ana Marketing Communications, Routledge”, Taylor and Francis, New York

Denzin, N. K. ve Lincoln, Y.S.(2005), “Introduction: The Discipline and Practice of Qualitative Research”, In. *The Sage Handbook of Qualitative Research*, 3th edi. (Eds. Denzin, N. K. and Lincoln, Y.S.), Sage Publications, Inc.California/USA.

Dodds, R. and Butler, R.W. (2009), “Barriers to the Implementation of Sustainable Tourism Policies”, In S.Gössling; C. M.Hall, and D.B. Weaver (eds), *Sustainable Tourism Futures, Perspectives on Systems, Restructuring and Innovations*, 43-57, Routledge, Taylor and Francis Group, New York.

Durgun, A. (2007),” Isparta Turizminin Swot Analizi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3 (5), 93-109.

Ertuğral, S.M.; F.İ. Dinçer; S.Ongan; A.Güngör ve İ.Kızıllırmak (2002), “Sürdürülebilir Turizm Politikaları Çerçevesinde Trabzon İlinde Sivil Mimari Özelliklerinin Turizm Amaçlı Kullanılabilirliğinin İncelenmesi ve Turizm Türlerinin Geliştirilmesi”, <http://www.ttefdergi.gazi.edu.tr/makaleler/2002/Sayi1/189-206.pdf>, erişim: 28.09.2011

Fortuny, M.; R. Soler; C. Cánovas and A. Sánchez (2008), “Technical approach for a sustainable tourism development. Case study in the Balearic Islands”, *Journal of Cleaner Production*, 16 (7), 860-869.

Gerson, K. ve Horowitz, R. (2002), “Observation and Interviewing: Options and Choices in Qualitative Research” In: *Qualitative Research in Action* (edit. May T.) Sage Publications, London.

Getz, D. and Timur, S. (2005), Stakeholder involvement in sustainable tourism: Balancing the voices”, In William F. Theobald (Ed.), *Global Tourism* 3 ed. (pp. 230-247) Maryland Heights, MO: Butterworth-Heinemann.

- Godfrey, K.B. (1998), "Attitudes towards "sustainable tourism" in the UK: A view from local government", *Tourism Management*, 19 (3), 213-224.
- Gündüz, F. (2004), "Çevre ve Turizmin Sürdürülebilirliği", *PLANLAMA*, 1, 58-66.
- Hughes, G. (1995), "The cultural construction of sustainable tourism", *Tourism Management*, 16 (1), 49-59.
- Ivana L. I. (2010), "Sustainable tourism management in Crikvenica, Croatia: An assessment of policy instruments", *Tourism Management*, 31 (1), 125-135.
- Jeffries, D. (2001) "Governments and Tourism", Butterworth-Heinemann Linacre House, Jordan Hill, Oxford.
- Lee, K.F. (2001), "Sustainable tourism destinations: the importance of cleaner production", *Journal of Cleaner Production*, 9 (4), 313-323.
- Locico, M.G.; D. T. Spaulding ve K.H. Voegtler (2010), "Methods in Educational Research", From Theory to Practice, 2nd edit. John Wiley and Sons, Inc. Jossey-Bass A Wiley Imprint, San Francisco/USA
- Lordkipanidze, M.; H. Brezet and M. Backman (2005), "The entrepreneurship factor in sustainable tourism development", *Journal of Cleaner Production*, 13 (8), 787-798.
- Middleton, V. T. C. and Rebecca, H.(1998), "Sustainable Tourism: A Marketing Perspective Heinemann Linacre House", Jordan Hill, Oxford.
- Miller G.; K. Rathouse; C. Scarles; K. Holmes and J. Tribe (2010), "Public understanding of sustainable tourism" *Annals of Tourism Research*, 37 (3), 627-645
- Mowforth, M. and Munt, I.(2003), "Tourism and Sustainability, Development and New Tourism in the Third World", 2nd.ed. Routledge, Taylor ana Francis Group, New York.
- Oppenheim, A.N. (2001), "Questionnaire Design, Interviewing and Attitude Measurement", New Edition, Continuum, London.
- Öztürk, H.E. and Eraydın, A. (2010), "Environmental governance for sustainable tourism development: Collaborative networks and organisation building in the Antalya tourism region", *Tourism Management*, 31 (1), 113-124.
- Prashyanusorn V.; S. Kaviya and P. P. Yupapin (2010), "Surveillance system for sustainable tourism with safety and privacy protection", *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2 (1), 74-78.
- Ricard Rigall-I.T. (2008), "Sustainable development in tourism municipalities: The role of public goods", *Tourism Management* 29 (5), 883-897.
- Richards G. ve Hall D. (2002), "Tourism and Sustainable Community Development", Routledge, Taylor ana Francis Group, New York.
- Robinson G.M. (2008), "Sustainable Rural Systems, Sustainable Agriculture and Rural Communities", Ashgate Publishing Limited, Hampshire, England.
- Sanagustín Fons; M.V.; J.A.M.Fierro and M.G. Patiño (2011), "Rural tourism: A sustainable alternative", *Applied Energy*, 88 (2), 551-557.
- Seidman, I. (2006), "Interviewing as Qualitative Research", A Guide for Researchers in Education and the Social Sciences, 3rd Ed. Teachers College Press, New York.
- Sohn, D.H.(1999), "The Current Status of Local Cultural Tourism Industry and Measures, Cultural Cities and Cultural Welfare", Korea Cultural Policy Institute, Korea.
- Tao, T.C.H. and Wall, G. (2009), "Tourism as a sustainable livelihood strategy", *Tourism Management*, 30 (1), 90-98.
- Teh, L. and Cabanban, A. S. (2007), "Planning for sustainable tourism in southern Pulau Banggi: An assessment of biophysical conditions and their implications for future tourism development", *Journal of Environmental Management*, 85 (4), 999-1008.
- Tortop, N. (1988), "Turizm ve belediyeler", *Amme İdaresi Dergisi*, 21 (2), 3-10.
- Torunoğlu, E. "Sürdürülebilir Kalkınma Paradigması Üzerine Ön Notlar", *Tübitak Vizyon 2023 Panel İçin Notlar, TMMOB Çevre Mühendisleri Odası*, http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/vizyon2023/cksk/EK-16.pdf, erişim: 01.10.2011.
- Tunçer, M. (2005), *Burdur'da Doğal ve Kültürel Çevrenin Korunması Sürdürülebilirlik; Eko-Turizm; Kültürel Miras Turizmi Bağlamında Politika Önerileri "Ürdün Örneği"*, 1. Burdur Sempozyumu, 16-19 Kasım 2005, <http://blog.milliyet.com.tr/burdurda-dogal-ve-kulturel-cevrenin-korunmasi/Blog/?BlogNo=160622,-erişim: 03.10.2011>.
- Uslu, A. ve Kiper T. (2006), "Turizmin Kültürel Miras Üzerine Etkileri: Beypazarı/Ankara Örneğinde Yerel Halkın Farkındalığı", *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 3 (3), 305-314.
- Yasarata, M.; L. Altınay; P.Burns and F. Okumus (2010), "Politics and sustainable tourism development-Can they co-exist? Voices from North Cyprus", *Tourism Management*, 31 (3), 345-356.
- Yeter, E. (1993), "Yerel Yönetimler Açısından Turizmde Denetim Boyutu" *Çağdaş yerel Yönetimler Dergisi*, 2(3), 45-55.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008), "Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri", *Seçkin Kitapevi*, 6.Baskı, Ankara.
- Yüksel, A. ve Yüksel, F. (2004), "Turizmde Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Turhan Kitapevi", Ankara.
- Weaver, D. (2006), "Sustainable Tourism: Theory and Practice Elsevier Butterworth-Heinemann Linacre House", Jordan Hill, Oxford.
- Weller, S.C. ve Romney, A.K. (1988), "Systematic Data Collection, Qualitative Research Methods", Sage Publications Inc, Beverly Hills, California/USA.
- Cape Town Declaration, (2002) "What is Responsible Tourism?", http://www.capetown.gov.za/en/tourism/Documents/Responsible%20Tourism/Responsible_tourism_bro_web.pdf erişim 01.10.2011
- Dünya Turizm Örgütü- WTO- (2004) "Conceptual Definition", <http://sdt.unwto.org/en/content/about-us-5> erişim: 02.10.2011
- Dünya Turizm Örgütü- WTO (1999), "Sustainable Development of Tourism", Guide for Local Authorities on Developing Sustainable Tourism-An Annotated Bibliography (1999), Madrid <http://sdt.unwto.org/en/content/publications-1> erişim: 02.10.2011
- 5393 sayılı Belediye Kanunu, Kabul tarihi: 3.7.2005, <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5393.html>, erişim: 29.09.2011.